

**Procedury bezpieczeństwa
wewnętrznego i zewnętrznego
LO im. Wł. Jagiełły w Ząbkowicach Śl.**

Opracowano na podstawie procedur dotyczących bezpieczeństwa w szkole przygotowanych przez Departament Wychowania i Kształcenia Integracyjnego Ministerstwa Edukacji Narodowej w Warszawie 2017 r., jako zbiór rekomendacji i wytycznych dla dyrektorów szkół i organów prowadzących szkoły

Ząbkowice Śl., maj 2019 r.

Spis treści:

Rozdział I. Procedury reagowania w sytuacji zagrożenia zewnętrznego bezpieczeństwa szkoły.

- 1.1. Procedury ewakuacji i zachowania się uczniów, nauczycieli i pracowników w wypadku zagrożenia p- poż, podłożenia ładunku wybuchowego, wtargnięcia napastnika lub wystąpienia innych zagrożeń
- 1.2. Wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły

Rozdział II. Procedury reagowania w sytuacji zagrożenia wewnętrznego bezpieczeństwa szkoły.

- 2.1. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia zachowań agresywnych lub tzw. fali
- 2.2. Procedura postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych
- 2.3. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia kradzieży lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych
- 2.4. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii w szkole
- 2.5. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków rozpowszechniania pornografii w szkole przez ucznia
- 2.6. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków prostytucji w szkole lub wśród uczniów
- 2.7. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych w szkole.
- 2.8. Procedura postępowania w sytuacji wypadku ucznia w szkole
- 2.9. Procedura postępowania na wypadek popełnienia przez ucznia czynu karalnego
- 2.10. Procedura postępowania na wypadek ucznia będącego ofiarą czynu karalnego

Rozdział III. Procedury reagowania w przypadku wystąpienia w szkole zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego.

- 3.1. Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych -procedura reagowania
- 3.2. Cyberprzemoc
- 3.3. Naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły .
- 3.4. Zagrożenia dla zdrowia dzieci w związku z nadmiernym korzystaniem z Internetu – procedura reagowania
- 3.5. Nawiązywanie niebezpiecznych kontaktów w Internecie- uwodzenie, zagrożenie pedofilią
- 3.6. Seksting- prowokacyjne zachowania i aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich-procedury reagowania
- 3.7. Bezkrytyczna wiara w treści zamieszczone w Internecie, nieumiejętność odróżniania treści prawdziwych od nieprawdziwych, szkodliwość reklam
- 3.8. Łamanie prawa autorskiego- procedura reagowania
- 3.9. Zagrożenia bezpieczeństwa technicznego sieci, komputerów i zasobów on- line

ROZDZIAŁ I.

PROCEDURY NA WYPADEK ZEWNĘTRZNEGO ZAGROŻENIA

BEZPIECZEŃSTWA SZKOŁY

1.1. PROCEDURY EWAKUACJI I ZACHOWANIA SIĘ UCZNIÓW, NAUCZYCIELI I PRACOWNIKÓW W WYPADKU ZAGROŻENIA P - POŻ, PODŁOŻENIA ŁADUNKU WYBUCHOWEGO, WTARGNIĘCIA NAPASTNIKA LUB WYSTĄPIENIA INNYCH ZAGROŻEŃ.

- I. Cel procedury.
- II. Podstawy uruchomienia procedury.
- III. Sposób ogłaszania alarmu - sygnały alarmowe.
- IV. Przydział obowiązków i organizacja działania.
- V. Ogólne zasady działania podczas ewakuacji.
- VI. Ewakuacja w czasie lekcji.
- VII. Ewakuacja w czasie przerwy międzylekcyjnej.
- VIII. Procedury postępowania w przypadkach szczególnych.
- IX. Drogi ewakuacji - kierunki ewakuacji.
- X. Miejsce ewakuacji.
- XI. Obowiązki wychowawców klas.
- XII. Procedury postępowania w przypadku ataku terrorystycznego
- XIII. Postanowienia końcowe.
- XIV. Odwołanie alarmu.

I. CEL PROCEDURY

Zapewnienie sprawnego przygotowania bezpiecznej ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników Liceum Ogólnokształcącego im. Władysława Jagiełły w sytuacji wystąpienia zagrożenia.

Procedura określa tryb postępowania oraz uprawnienia i odpowiedzialności osób realizujących niezbędne działanie począwszy od stwierdzenia/możliwości wystąpienia/symptomów wskazujących na konieczność podjęcia czynności związanych z ewakuacją uczniów i wszystkich pracowników z budynku szkoły.

II. PODSTAWY URUCHOMIENIA PROCEDURY

a) do EWAKUACJI Szkoły:

1. Pożar (gdy nieskuteczna jest likwidacja pożaru podręcznymi środkami).
2. Otrzymanie informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego lub innego niebezpiecznego środka.
3. Znalezienie niebezpiecznego urządzenia, przedmiotu niewiadomego pochodzenia.
4. Zagrożenie skażeniem chemicznym.
5. Zagrożenie katastrofą budowlaną.
6. Zagrożenie wybuchem gazu spowodowane awarią instalacji gazowej.
7. Inne zagrożenia –dające podstawę do uruchomienia procedury ewakuacji.

b) do uruchomienia procedury zachowania w trakcie zamachu terrorystycznego:

1. Wtargnięcie napastnika - osoby z bronią.
2. Zaobserwowanie oznak mogących stanowić zagrożenie terrorystyczne.

III. SPOSÓB OGŁOSZENIA ALARMU – SYGNAŁY ALARMOWE.

1. Świadek niebezpiecznego zdarzenia (odbiorca informacji) zobowiązany jest natychmiast powiadomić **Dyrektora Szkoły lub sekretariat szkoły tel. 748151674**

2. Alarmowanie o zagrożeniach w budynku szkoły odbywa się w ramach wewnętrznego systemu alarmowania z wykorzystaniem sieci wewnętrznej urządzeń głośnomówiących:

Alarm do ewakuacji w czasie zagrożenia P- POŻ lub innego zagrożenia dającego podstawę do ewakuacji szkoły:

- sygnał dzwonka: przerywany - modulowany, trwający co najmniej jedną minutę,
i/lub

- za pomocą zapowiedzi ustnej: „uwaga, uwaga! - EWAKUACJA”

/przy zapowiedzi ustnej w razie możliwości wykorzystać tubę nagłaśniającą lub ręczny dzwonek/

Alarm o wtargnięciu napastnika do szkoły:

- sygnał dzwonka: ciągły, trwający co najmniej jedną minutę,

i/lub

- za pomocą zapowiedzi ustnej: „uwaga, uwaga! - NAPASTNIK w szkole, zagrożenie TERRORYSTYCZNE”

/przy zapowiedzi ustnej w razie możliwości wykorzystać tubę nagłaśniającą lub ręczny dzwonek/

Radiowęzeł zlokalizowany na II piętrze oraz megafony – tuby mogą być wykorzystane w celu przekazywania komunikatów lub poleceń związanych z ewakuacją bądź zachowaniem w trakcie ataku terrorystycznego. Komunikaty i polecenia powinny być zrozumiałe i zwięzłe. Ewakuację należy przeprowadzić w sposób zorganizowany kierując się ustaleniami procedury i aktualnie zaistniałą sytuacją.

Komunikat o ewakuacji powinien być słyszalny i zrozumiały dla wszystkich osób przebywających na terenie szkoły.

IV. PRZYDZIAŁ OBOWIĄZKÓW I ORGANIZACJA DZIAŁANIA.

DYREKTOR SZKOŁY:

1. Podejmuje decyzję o zakresie ewakuacji (pełnej lub częściowej).
2. Kieruje akcją ratowniczą do czasu przybycia specjalistycznych służb ratowniczych.
3. Współdziała ze specjalistycznymi służbami ratowniczymi.
4. Nadzoruje przestrzeganie ustaleń zawartych w niniejszej procedurze.

W razie nieobecności Dyrektora Szkoły wyżej wymienione działania podejmuje Wicedyrektor lub inna osoba wyznaczona przez Dyrektora, w ostateczności - ten kto samorzutnie obejmuje kierownictwo.

SEKRETARIAT:

1. Zgodnie z decyzją Dyrektora Szkoły powiadamia:

Służbę dyżurną Policji tel. 997

Służbę dyżurną PSP tel. 998

Pogotowie Ratunkowe tel. 999

Inne służby w zależności od potrzeb.

2. Zabezpiecza ważne dokumenty, pieczęcie, urządzenia itp., ważne pieczęcie wydane z mennicy państwowej zabiera ze sobą.

WYCHOWAWCY KLAS - NAUCZYCIELE:

1. Ogłaszają alarm dla uczniów.
2. Podają kierunek oraz miejsce zbiórki;
3. Zabierają ze sobą listę obecności.

4. Prowadzą ewakuację uczniów zgodnie z niniejszą procedurą (OGÓLNE ZASADY EWAKUACJI).
5. Nauczyciele wychowania fizycznego sprawdzają szatnie przy sali gimnastycznej.
6. Nadzorują zabezpieczenie (ewakuację ważnego mienia i dokumentów).
7. Po dotarciu na miejsce zbiórki sprawdzają, czy liczba uczniów ewakuowanych pokrywa się z ilością obecnych na zajęciach.
8. Sprawdzają stan zdrowia ewakuowanych uczniów, zwracając szczególną uwagę na zawroty głowy, wymioty, kaszel, ból głowy, chwilowe omdlenia, złamania, potłuczenia, itp. Wszystkich poszkodowanych należy traktować jako ofiary zdarzenia i udzielić im pomocy medycznej.
9. O stanie i liczbie ewakuowanych uczniów raportują Dyrektorowi lub innej osobie, która kieruje akcją ewakuacyjną.
10. W razie potrzeby udzielają pierwszej pomocy potrzebującym.
11. Ściśle wypełniają zalecenia kierującego akcją ratowniczo-gaśniczą.
12. Nie pozwalają na rozejście się uczniów do domu bez wcześniejszego powiadomienia o zdarzeniu rodziców. Wskazana jest pełna informacja w tym zakresie w dzienniku lekcyjnym.

PEDAGOG SZKOLNY:

1. Nadzoruje przebieg ewakuacji dla uczniów znajdujących się pod jego opieką i włącza się do pomocy na poszczególnych piętrach.
2. Przekazuje na miejscu zbiórki informacje o zakończeniu ewakuacji.

NAUCZYCIEL PRACUJĄCY W BIBLIOTECE:

1. Ogłasza alarm dla uczniów znajdujących się w bibliotece.
2. Podaje kierunek oraz miejsce zbiórki;
3. Prowadzi ewakuację uczniów zgodnie z niniejszą procedurą (OGÓLNE ZASADY EWAKUACJI).
4. Nadzoruje zabezpieczenie (ewakuację ważnego mienia i dokumentów).
5. Po dotarciu na miejsce zbiórki sprawdza, czy liczba uczniów ewakuowanych pokrywa się z ilością uczniów obecnych, zapisanych w dzienniku.
6. O stanie i liczbie ewakuowanych uczniów raportuje Dyrektorowi lub innej osobie, która kieruje akcją ewakuacyjną.
7. W razie potrzeby udziela pierwszej pomocy potrzebującym.

PIEŁĘGNIARKA SZKOLNA:

1. Opuszcza gabinet, zabiera ze sobą apteczkę.
2. Stosuje się do zasad określonych w niniejszej procedurze (OGÓLNE ZASADY EWAKUACJI).
3. Współdziała w sprawnym przebiegu ewakuacji.
4. Na miejscu ewakuacji udziela pomocy poszkodowanym.

PRACOWNICY ADMINISTRACJI:

1. Zabezpieczają ważne dokumenty i pieczętki, chowając je do szafy pancernej.
2. Stosują się do zasad określonych w niniejszej procedurze (OGÓLNE ZASADY EWAKUACJI).

KIEROWNIK GOSPODARCZY:

1. Wstrzymuje wejście na teren szkoły osób postronnych od strony głównych bram.
2. Zabezpiecza „Instrukcję bezpieczeństwa pożarowego w Liceum Ogólnokształcącym

w Ząbkowicach Śląskich”, w celu przekazania przybyłym służbom zawartych w niej planów budynków i terenu szkoły.

KONSERWATORZY:

STARSZY KONSERWATOR:

1. Włącza alarm, szeroko otwiera drzwi ewakuacyjne główne oraz boczne znajdujące się przy sali gimnastycznej.
2. Przekazuje informację o zagrożeniu do Dyrektora Szkoły oraz sekretariatu

KONSERWATOR:

1. Wyłącza główny wyłącznik prądu, sprowadza windę na najniższy poziom, blokuje ją oraz sprawdza pomieszczenie.
2. Otwiera szeroko drzwi ewakuacyjne przystosowane dla osób niepełnosprawnych, wszystkie drzwi ewakuacyjne boczne oraz bramy wjazdowe.

PRACOWNICY OBSŁUGI – na swoich poziomach:

1. Stosują się do zasad określonych w niniejszej procedurze (OGÓLNE ZASADY EWAKUACJI).
2. Sprawdzają korytarze i udają się do miejsca ewakuacji.

V. OGÓLNE ZASADY EWAKUACJI.

1. Należy ściśle stosować się do przekazywanych zaleceń.
 2. Akcją ratowniczo-gaśniczą kieruje Dyrektor Szkoły, a w razie jego nieobecności – Wicedyrektor lub inna osoba przez niego wyznaczona, w ostateczności ten - kto samorzutnie obejmuje kierownictwo.
 3. Wyłączyć i zabezpieczyć wszystkie urządzenia elektryczne i gazowe.
 4. Zakończyć pracę sprzętu komputerowego oraz zabezpieczyć dane informatyczne przed dostępem osób niepowołanych.
 5. Przygotować do ewakuacji (zabezpieczyć) ważne wytypowane mienie, dokumenty, pieczęcie, środki finansowe itp.
- UWAGA! W SYTUACJI BEZPOŚREDNIEGO ZAGROŻENIA NIE NALEŻY TRACIĆ CZASU NA CZYNNOŚCI WSKAZANE W PKT. 3-5.**
6. Pozamykać okna.
 7. Osoby wytypowane do działań zabezpieczających ewakuację winny przystąpić do wykonywania przypisanych im zadań.
 8. Osoby prowadzące akcję ewakuacyjną wskazują drogi ewakuacyjne i najbliższe wyjścia z budynków.
 9. Wszystkie osoby opuszczające szkołę powinny zabrać rzeczy osobiste (jeśli jest to możliwe) i przystąpić do ewakuacji postępując zgodnie z następującymi zaleceniami i udać się na wyznaczone miejsce zbiórki.
 10. Nie zamykać pomieszczeń na klucz (tylko na klamkę).
 11. W pierwszej kolejności należy ewakuować osoby z tych pomieszczeń w których powstał pożar (lub wystąpiło zagrożenie) lub które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia oraz pomieszczeń, w których wyjście lub dotarcie do bezpiecznych dróg ewakuacji może zostać odcięte przez pożar lub zadymienie. Następnie należy ewakuować osoby poczynając od najwyższych kondygnacji.
 12. Nauczyciele, którzy nie mają pod opieką uczniów oraz pracownicy nie będący nauczycielami (po zabezpieczeniu swoich pomieszczeń) pomagają w ewakuacji uczniów, zwłaszcza uczniów niepełnosprawnych z piętér budynku.

13. Należy dążyć do tego, aby wśród ewakuowanych w pierwszej kolejności były osoby o ograniczonej zdolności poruszania się, kolumnę powinny zamykać osoby, które mogą poruszać się o własnych siłach.

14. Uczniów należy ustawić w sposób uporządkowany (w dwuszeregu lub gęsiego) - utworzyć z nich łańcuch, na którego początku i końcu będą szły osoby dorosłe. Należy poruszać się żwawym krokiem.

15. W przypadku blokady dróg ewakuacyjnych, należy niezwłocznie, dostępnymi środkami, powiadomić kierownika akcji ewakuacyjnej. Ludzi odciętych od dróg ewakuacji, a znajdujących się w strefie zagrożenia, należy zebrać w pomieszczeniu najbardziej oddalonym od źródła zagrożenia, powiadomić w dostępny sposób osoby znajdujące się na zewnątrz i w miarę posiadanych środków i istniejących warunków ewakuować się przy pomocy sprzętu ratowniczego przybyłych jednostek straży pożarnej lub innych jednostek ratowniczych.

16. Postępowanie w pomieszczeniach zadymionych:

a) do pomieszczeń zadymionych należy wchodzić bardzo ostrożnie, kryjąc się za futrynami lub skrzydłami drzwi, poruszać się w pozycji pochylonej lub czołgającej,

b) włosy powinny być zabezpieczone zmoczoną tkaniną, a usta osłonięte zmoczoną chusteczką,

c) podczas przeszukiwania pomieszczeń zadymionych należy zaglądać w miejsca, gdzie ze strachu mogła schować się jakaś osoba.

17. Ratowanie osób, na których zapaliła się odzież:

a) osoby, na których zapaliła się odzież należy przewrócić i za pomocą dowolnej tkaniny (np. części ubrania) stłumić ogień,

b) udzielić pomocy przedmedycznej, a po przyjeździe lekarza przekazać poszkodowanego pod jego opiekę.

18. Ratowanie osób wymagających wynoszenia:

a) w przypadku wynoszenia osób lekkich najczęściej możliwe jest wynoszenie ich na rękach, gdy nie jest to możliwe np. z powodu wagi poszkodowanego, stosuje się różnego rodzaju chwytów w dwie osoby, można też indywidualnie wyciągnąć poszkodowanego po podłodze chwytem pod ramiona lub innymi możliwymi technikami.

b) uczniów niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich należy znosić po schodach (nie wolno korzystać z wind),

c) w razie zbyt małej liczby osób dorosłych możliwe jest skorzystanie z pomocy silniejszych uczniów.

19. Miejscem zbiórki ewakuacyjnej jest boisko, teren między budynkiem szkoły a halą sportową.

20. Wychowawcy (nauczyciele) na miejscu zbiórki sprawdzają obecność w każdej klasie i zdają meldunek Dyrektorowi szkoły (ilość obecnych w tym dniu w szkole, ilość nieobecnych, ilość ewakuowanych).

21. Na miejscu zbiórki pracownicy i uczniowie przebywają do czasu otrzymania stosownej informacji, co do powrotu i kontynuacji nauki lub jej zakończenia.

22. Prowadzenie akcji gaśniczej:

a) w trakcie prowadzenia ewakuacji oraz po jej zakończeniu należy w miarę możliwości prowadzić działania gaśnicze przy użyciu podręcznego sprzętu przeciwpożarowego,

b) dla zapewnienia ciągłości działań gaśniczych w miejscu pożaru należy spowodować dostarczenie gaśnic z innych miejsc w obiekcie,

c) w przypadku podjęcia działań na większej powierzchni należy użyć p - poź hydrantów wewnętrznych (wówczas należy bezwzględnie pamiętać o wyłączeniu prądu głównym wyłącznikiem).

23. Ewakuacja mienia:

a/ po przeprowadzeniu ewakuacji uczniów w wypadku sprzyjających warunków należy przeprowadzić ewakuację mienia wg kolejności:

- cenne dokumenty, pieczęcie itp.
- cenniejsze urządzenia i pomoce naukowe,

b/ mienie należy przenieść w miejsce wskazane przez kierującego akcją,

c/ewakuację mienia organizują: Dyrektor, Wicedyrektor, główny księgowy, a biorą w niej udział pracownicy odpowiadający za poszczególne pomieszczenia oraz pozostały personel,

d/ Dyrektor ustala wykaz mienia przewidzianego do ewakuacji w przypadku powstania pożaru, określa też miejsce gromadzenia rzeczy oraz sposób ich zabezpieczenia,

e/ kolejność ewakuacji ustala się, w zależności od kierunku rozprzestrzeniania się pożaru oraz stopnia zagrożenia pożarem mienia, a także możliwości jej przeprowadzenia,

f/ w momencie przybycia straży pożarnej kierowanie akcją przejmuje dowódca przybyłej jednostki,

g/ prowadzenie ewakuacji mienia nie może kolidować i utrudniać prowadzenia akcji gaśniczej,

h/ ewakuowane mienie należy ustawiać w miejscach, które nie będą kolidowały i utrudniały prowadzenia akcji ratowniczej, ponadto nie powinny tarasować przejść i dróg ewakuacyjnych oraz placów manewrowych,

i/mienie należy strzec przed ewentualnym zniszczeniem lub kradzieżą.

24. Wyznaczeni pracownicy funkcyjni:

a/ pozostają na terenie szkoły do odwołania i pełnią nadal dyżur,

b/ mając na uwadze własne bezpieczeństwo sprawdzają czy wszyscy opuścili pomieszczenia,

c/zakazują wejścia do szkoły osobom postronnym,

d/przekazują niezbędne informacje przybyłym na miejsce specjalistycznym jednostkom ratowniczym.

VI. EWAKUACJA W CZASIE LEKCJI.

1. Wszyscy nauczyciele prowadzący lekcje, zajęcia i mający pod opieką grupę uczniów:

a/ zlecają zamknięcie okien, wyłączenie komputerów, zabierają dzienniki lekcyjne (mogą wyznaczyć do tego jednego z uczniów),

b/ sprawdzają czy jest możliwe bezpieczne opuszczenie pomieszczenia,

c/ wydają polecenie opuszczenia pomieszczenia w ciszy i spokoju,

d/ pomagają uczniom z ograniczoną zdolnością do poruszania się, w razie potrzeby wyznaczają innych uczniów do pomocy tym osobom lub korzystają z pomocy innych nauczycieli i pracowników szkoły nie będących nauczycielami,

e/ po wyjściu uczniów z sali sprawdzają, czy w pomieszczeniu nikt nie został i zamykają drzwi na klamkę (nie - na klucz),

f/ prowadzą uczniów w grupie stanowiącej klasę szkolną (lub grupę świetlicową) do wyjścia ewakuacyjnego i na miejsce zbiórki (z uczniów należy tworzyć łańcuchy, które na początku i na końcu zabezpieczają osoby dorosłe, w razie małej liczby osób dorosłych - grupy można łączyć),

g/ na miejscu zbiórki sprawdzają ilość uczniów i zdają meldunek kierującemu akcją.

2. Nauczyciele nie prowadzący lekcji, przebywający w pokoju nauczycielskim lub na terenie szkoły (o ile nie mają uczniów pod opieką) po zamknięciu okien i sprawdzeniu czy jest możliwe opuszczenie pomieszczenia - pomagają w ewakuacji uczniów, zwłaszcza uczniów niepełnosprawnych z pięter budynków szkoły.

3. Nauczyciele prowadzący zajęcia indywidualne z uczniami mający pod opieką uczniów, po zamknięciu okien i sprawdzeniu czy jest możliwe opuszczenie pomieszczenia, odprowadzają swoich podopiecznych do klasy lub przyłączają ich do najbliższej grupy uczniów, a następnie włączają się do akcji ewakuacyjnej na ogólnych zasadach.

4. Pracownicy szkoły nie będący nauczycielami włączają się do akcji ewakuacyjnej na zasadach ogólnych.

VII. EWAKUACJA W CZASIE PRZERWY MIĘDZYLEKCYJNEJ.

1. Po ogłoszeniu alarmu, uczniowie powinni natychmiast zgromadzić się przy drzwiach swojej klasy i czekać na polecenia nauczyciela pełniącego dyżur lub innego nauczyciela, który przejmie opiekę nad ich grupą.

2. Nauczyciele pełniący dyżury w czasie przerwy pełnią rolę osób porządkowych w rejonie swojego dyżuru, tzn.:

a/ nadzorują grupowanie uczniów pod klasami, gdzie przejmą ich nauczyciele, którzy mieliby w danej klasie lekcje lub inni nauczyciele, którzy przybędą w pobliże, by wziąć udział w ewakuacji,

b/ pilnują porządku na schodach zapobiegając tłumnemu schodzeniu,

c/ przed opuszczeniem rejonu dyżuru (ewakuują się jako ostatni) sprawdzają czy wszyscy opuścili poszczególne pomieszczenia, w tym toalety,

d/ wyprowadzają uczniów w sytuacji, gdy niemożliwe okaże się przybycie innych nauczycieli lub jest ich zbyt mało (wówczas uczniów należy łączyć w większe grupy - łańcuchy).

3. Nauczyciele przebywający w pokoju nauczycielskim lub innych pomieszczeniach na terenie szkoły, po zamknięciu okien, wyłączeniu urządzeń elektrycznych i zabraniu najważniejszych dokumentów włączają się do akcji ewakuacyjnej:

a/ nauczyciele, którzy mieli zaplanowane lekcje:

- zmierzają do właściwych sal, by tam zaopiekować się swoją grupą uczniów,
- w razie stwierdzenia, że inni nauczyciele wyprowadzili już uczniów, włączają się do akcji ewakuacyjnej w najbliższej na zasadach ogólnych,
- w sytuacji gdy niezwłoczne dostanie się do swojej grupy uczniów okaże się niemożliwe, włączają się do akcji ewakuacyjnej w najbliższej okolicy na zasadach ogólnych.

b/ inni nauczyciele włączają się do akcji na zasadach ogólnych.

5. Pracownicy szkoły nie będący nauczycielami włączają się do akcji ewakuacyjnej na zasadach ogólnych.

VIII. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKACH SZCZEGÓLNYCH.

Przez przypadki szczególne rozumiemy sytuacje, gdy nie wszystkie działania zostaną przeprowadzone w sposób zaplanowany oraz gdy wynikną dodatkowe, nieprzewidziane komplikacje.

Przykłady:

1. W trakcie ewakuacji jedna z osób zasłabła i niezauważona przez pozostałych uczniów pozostała w budynku. Brak ucznia został dostrzeżony w trakcie ponownego przeliczania na miejscu zbiórki. Działanie:

a/ zgłoszenie faktu dowódcy akcji ratowniczo- gaśniczej z podaniem prawdopodobnej lokalizacji poszkodowanego. Postawienie w stan gotowości osób wyznaczonych do udzielania pierwszej pomocy lub (w przypadku konieczności) pogotowia ratunkowego.

2. Uzyskano informację o uczniu (uczniach) przebywających w budynku (np. w toalecie)
Działanie:

a/ zgłoszenie faktu dowódcy akcji ratowniczo-gaśniczej z podaniem prawdopodobnego miejsca przebywania ucznia (uczniów).

5. Wystąpiła niemożność skontaktowania się z konserwatorem szkolnym - główne zasilanie elektryczne nie zostało wyłączone. Działanie:

a/ zgłoszenie faktu dowódcy akcji ratowniczo-gaśniczej z podaniem dokładnej lokalizacji lokalnych wyłączników prądu.

4. Nastąpiło odcięcie dróg ewakuacyjnych z powodu znacznego zadymienia korytarza.

Działanie:

a / pozostać w sali lekcyjnej (lub najbardziej odległym pomieszczeniu) zamykając drzwi i okna, i oczekiwać na przybycie pomocy.

5. W sposób widoczny i wyraźny sygnalizować o miejscu swojego pobytu. Zachować spokój, unikać paniki.

IX. DROGI EWAKUACJI - KIERUNKI EWAKUACJI.

Ewakuacja odbywa się zgodnie z procedurami i planami ewakuacyjnymi znajdującymi się w budynku szkoły na korytarzach, na każdym piętrze

X. MIEJSCE EWAKUACJI.

Wyznaczonym miejscem zbiórki po ogłoszeniu alarmu do ewakuacji jest teren zielony między szkolnym parkingiem a boiskiem szkolnym.

Proponowanym miejscem zbiórki dla osób, którym udało się opuścić szkołę po ogłoszeniu alarmu o wtargnięciu napastnika z bronią jest teren za Halą Słoneczną.

/Należy pamiętać, iż procedury zachowania się w tym przypadku są odmienne od pozostałych i ewakuują się tylko te osoby, które są pewne, że nie natkną się na napastnika / napastników/ i mogą niepostrzeżenie poruszając się blisko murów budynku szkolnego oddalić się z miejsca zagrożenia!!/

XI. OBOWIĄZKI WYCHOWAWCÓW KLAS.

1. Przeszkolić uczniów w zakresie organizacji i przebiegu ewakuacji i zachowania na wypadek zagrożenia terrorystycznego.

XII. PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKACH ATAKU TERRORYSTYCZNEGO

1. Zadania osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo uczniów w czasie ataku terrorystycznego a/ odpowiedzialność za grupę dzieci i młodzieży powierza się osobom prowadzącym zajęcia w poszczególnych klasach , nauczyciel opiekuje się uczniami aż do odwołania alarmu.

2. Na wypadek wtargnięcia napastnika do szkoły lub po otrzymaniu informacji o zagrożeniu terrorystycznym, następują obowiązujące procedury:

a/ nauczyciel prowadzący zajęcia, nie ewakuuje klasy, gdy nie jest całkowicie pewien gdzie jest źródło zagrożenia, zamyka pracownię na klucz, barykaduje drzwi od wewnątrz za pomocą dostępnych środków (szafy, regały)

b/ zachowujemy spokój i nie dopuszczamy do paniki,

c/ kierujemy dzieci pod ścianę poza światło drzwi i okna,

d/ nakazujemy położyć się na podłogę,

e/ jeżeli pracownia posiada drugie pomieszczenie, to po zabarykadowaniu pierwszych drzwi, przechodzimy do drugiego pomieszczenia i zamykamy je,

f/ telefony komórkowe wyciszamy, po nawiązaniu komunikacji ze służbami ratunkowymi, przekazujemy informacje o zdarzeniu,

g/ zachowujemy spokój i czekamy na przybycie służb ratowniczych.

3. Na wypadek wtargnięcia napastnika do szkoły, w sytuacji gdy, nie udało nam się uciec lub zabezpieczyć drzwi stoimy twarzą w twarz z napastnikiem obowiązuje zasada „walcz albo błagaj o litość „,

a/ jeżeli znajdujemy się w sytuacji bezpośredniej z napastnikiem i jesteśmy zdolni podjąć walkę to należy wykazać postawą ofensywną.

b/ jeżeli natomiast nasze cechy fizyczne nie pozwalają na podjęcie walki to wówczas błagamy o litość i wykazujemy postawę uległą.

4. Zachowanie podczas operacji antyterrorystycznej po przybyciu policji lub brygady antyterrorystycznej .

a/ jeśli nie jesteśmy pewni, kto prosi o otwarcie drzwi nie otwieramy ich (policjanci sami otwierają drzwi,)

b/ nie wolno stać w świetle okna i drzwi,

c/ po otwarciu drzwi nie wolno nam samodzielnie opuszczać pracowni,

d/ nie wolno wykonywać gwałtownych ruchów,

e/ leżymy na podłodze trzymając ręce z otwartymi dłońmi za wysokości głowy,

f/ zachowujemy spokój, wykonujemy polecenia jednostek prowadzących działania,

g/ po zakończeniu ewakuacji, nauczyciel obowiązkowo podaje stan osobowy klasy,

h/ wychodzimy z rękoma podniesionymi nad głową lub jedna osoba za drugą z dłońmi ułożonymi na barkach osoby idącej przed nami.

5. Jak zachować się w sytuacji zakładowej:

a/ jeżeli usłyszymy strzał , nie uciekamy przyjmujemy postawę leżącą za najbliższą zasłoną,

b/ nie odwracamy się tyłem do terrorystów,

c/ nie zwracamy na siebie uwagi,

d/ nie dyskutujemy,

e/ nie wykonujemy poleceń w sposób gwałtowny,

f/ unikamy kontaktu wzrokowego,

g/ staramy się zapamiętać jak najwięcej szczegółów (portret pamięciowy),

h/ zachowujemy spokój i pozytywne myślenie,

XIII. ODWOŁANIE ALARMU

1. Po dokładnym sprawdzeniu obiektu szkoły i podjęciu decyzji przez służby ratownicze o odwołaniu alarmu wyznaczeni pracownicy podają komunikat o treści

„Uwaga odwołuje zagrożenie terrorystyczne /lub inne zagrożenie/, można wracać do szkoły”,

XIV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE.

1. Elementy mające zasadniczy wpływ na poprawę warunków i skuteczności ewakuacji:

- oznakowanie dróg i wyjść znakami bezpieczeństwa z PN,
- wyznaczenie osób odpowiedzialnych za ewakuację uczniów i ważnych dokumentów,
- stałe egzekwowanie zasad nie przechowywania na drogach komunikacyjnych żadnych materiałów i przedmiotów utrudniających ewakuację,
- znajomość procedur przez pracowników, nauczycieli i uczniów.

ALARMOWANIE O ZAGROŻENIACH W BUDYNKU SZKOŁY:

Alarm do ewakuacji w czasie zagrożenia P-POŻ lub innego zagrożenia dającego podstawę do ewakuacji szkoły:

- sygnał dzwonka: przerywany - modulowany, trwający co najmniej jedną minutę,
i/lub

- za pomocą zapowiedzi ustnej: „uwaga, uwaga! - EWAKUACJA”

MIEJSCE EWAKUACJI.

Wyznaczonym miejscem zbiórki po ogłoszeniu sygnału do ewakuacji jest teren zielony między szkolnym parkingiem a boiskiem szkolnym.

DROGI EWAKUACJI i KIERUNKI EWAKUACJI:

Ewakuacja odbywa się zgodnie z procedurami i planami ewakuacyjnymi znajdującymi się w budynku szkoły na korytarzach, na każdym piętrze.

Alarm o wtargnięciu napastnika do szkoły:

- sygnał dzwonka: ciągły, trwający co najmniej jedną minutę,
i/lub

- za pomocą zapowiedzi ustnej: „uwaga, uwaga! - NAPASTNIK w szkole, zagrożenie TERRORYSTYCZNE”

MIEJSCE EWAKUACJI.

Proponowanym miejscem zbiórki dla osób, którym udało się opuścić szkołę po ogłoszeniu sygnału o wtargnięciu napastnika z bronią jest teren za Halą Słoneczną.

/Należy pamiętać, iż procedury zachowania się w tym przypadku są odmienne od pozostałych i ewakuują się tylko te osoby, które są pewne, że nie natkną się na napastnika / napastników/ i mogą niepostrzeżenie poruszając się blisko murów budynku szkolnego oddalić się z miejsca zagrożenia!!

1.2.WYPADEK SKAŻENIA CHEMICZNEGO LUB BIOLOGICZNEGO SZKOŁY

Przez zagrożenie chemiczne rozumiemy uwolnienie niebezpiecznych dla ludzi i środowiska pierwiastków chemicznych oraz ich związków, mieszanin lub roztworów występujących w środowisku lub powstałych w wyniku działalności człowieka. Zagrożenie może wynikać także z stosowania broni biologicznej (broń B, broń bakteriologiczna). W broni B ładunki bojowe są wypełnione mikroorganizmami chorobotwórczymi: bakteriami (wąglik, brucelozą etc.) wirusami (ospy, gorączki krwotocznej, zapalenia mózgu, wirusa HIV), toksynami (rycyna, toksyna otulinowa), grzybami lub pierwotniakami.

SYTUACJA, GDY NASTĄPIŁO SKAŻENIE SZKOŁY (SZKOŁA OTRZYMUJE INFORMACJĘ O MOŻLIWYM SKAŻENIU SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ/BIOLOGICZNĄ - NP. TELEFON O ZAMIARZE ATAKU).

Należy wówczas:

- 1) zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru,
- 2) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku,
- 3) w budynku - szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację,
- 4) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki-maski pyłowe, gazę, watę, kwas parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skór,
- 5) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji,
- 6) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku
- 7) do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych,

8) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ /BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE NATYCHMIAST LUB SZYBKO PO JEGO POJAWIENIU SIĘ

Należy wówczas:

- 1) nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
- 2) aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem
- 3) pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów
- 4) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
- 5) powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole -dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję
- 6) zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru - rejonów ewakuacji powinno być kilka, znajdujących się w różnych kierunkach od szkoły, gdyż nie znamy kierunku wiatru, z jakiego będzie wiał w czasie przedmiotowego zagrożenia, rejonem ewakuacji powinien być budynek/budynki, a nie otwarta przestrzeń
- 7) natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby -policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia
- 8) jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka
- 9) po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb - policja, straż pożarna, wyspecjalizowana jednostka zwalczania skażeń i zakażeń
- 10) w obiekcie –budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację
- 11) sporządzić listę osób ,które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok.5 m od niej. Listę przekazać policji.
- 12) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki-maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry
- 13) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń - częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji
- 14) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku
- 15) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi

SYTUACJA, GDY SZKOŁA ZOSTAŁA SKAŻONA SUBSTANCJĄ CHEMICZNĄ /BIOLOGICZNĄ, A ZAGROŻENIE ZOSTAŁO WYKRYTE PÓŹNO, NP. GDY POJAWIŁY SIĘ OBJAWY REAKCJI NA SUBSTANCJĘ LUB/I OGNISKA ZACHOROWAŃ:

Należy wtedy:

- 1) nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
- 2) powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję
- 3) przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się
- 4) pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów
- 5) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
- 6) ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, przebywających w terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły
- 7) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia
- 8) w szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację, a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny
- 9) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

Poniższa tabela prezentuje instrukcję postępowania w przypadku skażenia substancją chemiczną lub biologiczną terenu szkoły oraz zagrożenia skażeniem ww. substancjami

Osoby odpowiedzialne za uruchomienie procedury	Dyrektor lub wicedyrektor szkoły W przypadku ich nieobecności – osoba przez nich upoważniona
Szkoła otrzymuje informację o możliwym skażeniu substancją chemiczną/biologiczną (np. telefon o zamiarze ataku) gdy nie nastąpiło skażenie placówki	<ol style="list-style-type: none"> 1. zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, 2. osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru 3. natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby 4. w budynku - szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację 5. w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze 6. przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznego do wnętrza pomieszczeń 7. powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku 8. do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji, nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w

	<p>pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych</p> <p>9. oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi</p>
<p>Szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie nie zostało wykryte</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy 2. aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem 3. pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów 4. opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób 5. powiadomić administratora 6. zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru 7. natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby 8. jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka 9. po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb 10. w obiekcie– budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację 11. sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji 12. w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki 13. przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń 14. powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku 15. oczekiwać na pojawienie się

	odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi
Szkoła została skażona substancją chemiczną /biologiczną a zagrożenie zostało wykryte późno, np. gdy pojawiły się objawy reakcji na substancję lub/i ogniska zachorowań	<ol style="list-style-type: none"> 1. nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy 2. powiadomić kierownictwo szkoły 3. aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji zakryć ją np. kocem 4. pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację 5. opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób 6. ogłosić alarm i wszystkich uczniów , nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły 7. natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby 8. W szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację, a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny 9. oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi
Sposób prowadzenia ewakuacji	Ewakuację można przeprowadzić tylko na wyraźną komendę sił interwenujących i zgodnie z ich wskazówkami
Sposób reakcji na sygnał dźwiękowy	Sygnał dźwiękowy-ewakuacja Sygnał dźwiękowy-wejść i pozostać w budynku
Telefony alarmowe	Policja 997 Straż pożarna 998 Pogotowie Ratunkowe 999 Telefon alarmowy 112

ROZDZIAŁ II

PROCEDURY REAGOWANIA W SYTUACJI ZAGROŻENIA WEWNĘTRZNEGO BEZPIECZEŃSTWA SZKOŁY

Do najważniejszych zagrożeń wewnętrznych w szkole należą: agresywne zachowania ucznia oraz zjawisko tzw. fali, korzystanie przez uczniów z substancji psychoaktywnych, kradzież lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych, pedofilia, pornografia, prostytutcja, picie alkoholu, wypadek lub czyn karalny dokonany przez ucznia.

2.1. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia agresywnych zachowań w szkole lub tzw. fali

2.1.	AGRESYWNE ZACHOWANIA UCZNIĄ W SZKOLE LUB PRZYPADKI TZW. FALI
Cel	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole na wypadek wystąpienia na terenie szkoły zachowań agresywnych tj. agresji fizycznej i agresji słownej ucznia wobec ucznia lub nauczyciela.
Osoby odpowiedzialne i zarządzanie	Procedura postępowania jest uruchamiana przez osobę, która zauważyła przedmiotowe zachowanie lub której je zgłoszono. O stopniu zaawansowania procedury i podejmowanych w niej krokach decyduje: dyrektor placówki, a w przypadku jego nieobecności wicedyrektor lub pedagog szkolny. Czynnościami realizowanymi w trakcie procedury kieruje dyrektor placówki, wicedyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.
Telefony/ kontakty alarmowe krajowe	Zgłaszanie nielegalnych treści: dyzurnet@dyzurnet.pl , tel. 801 615 005, Policja 997
Sposób postępowania	1. Agresja fizyczna <ul style="list-style-type: none">Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska. Obowiązkiem każdego pracownika szkoły, który zaobserwował atak agresji fizycznej lub został o nim poinformowany jest przerwanie tego zachowania. Pracownik szkoły powinien w sposób stanowczy i zdecydowany przekazać uczestnikom agresji, że nie wyraża zgody na takie zachowanie. Należy mówić dobitnie, głośno, stanowczo, używać krótkich komunikatów. W razie potrzeby należy zadbać o uniemożliwienie dalszego kontaktu między uczniami.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Należy powiadomić pielęgniarkę szkolną (jeśli taka jest w szkole), pedagoga/psychologa i dyrektora szkoły oraz powiadomić wychowawcę/ów oraz rodziców (opiekunów prawnych) agresora i ofiary. ▪ W przypadku zagrożenia życia (stan nieprzytomny) - pielęgniarka, pedagog/psycholog lub dyrektor szkoły wzywa natychmiast karetkę pogotowia, nawet bez uzyskania zgody rodziców (opiekunów prawnych). ▪ Opiekę nad uczniem podczas udzielania pomocy medycznej, ale bez możliwości udzielenia zgody na operację, sprawuje osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły. ▪ Decyzję o dalszym leczeniu dziecka podejmują rodzice (opiekunowie prawni) poszkodowanego. ▪ Pedagog szkolny/psycholog szkolny i wychowawcy klas przeprowadzają rozmowy z rodzicami (opiekunami prawnymi) obydwu stron oraz ze sprawcą i ofiarą. Z rozmów sporządzają notatkę. ▪ Pedagog/psycholog szkolny powinien udzielić pomocy terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy rodzić sobie w kontaktach z innymi, ▪ W przypadku agresji fizycznej poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wymagają również świadkowie ataku. Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami przemocy, wyjaśnić im pojęcie agresji, przypomnieć normy i zasady reagowania na przemoc, ustalić działania w podobnych przypadkach. <p>W przypadku wszczynania kolejnych ataków przez agresora, z widocznymi skutkami pobicia - szkoła kieruje sprawę na Policję, od postępowania której zależą dalsze losy sprawcy przemocy. Wobec agresora stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie i/lub regulaminie szkoły.</p> <p>2. Agresja słowna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska ▪ Należy powiadomić wychowawcę klasy i/lub dyrektora, pedagoga/psychologa. ▪ Wychowawca (pedagog lub psycholog) przeprowadza rozmowę z uczniem mającą na celu wyjaśnienie okoliczności zdarzenia. Rozmowę z ofiarą i agresorem należy przeprowadzić osobno. ▪ Wychowawca (pedagog/psycholog) przeprowadza rozmowę ze sprawcą i ofiarą w celu ustalenia okoliczności zdarzenia, ustala wraz ze sprawcą formę zadośćuczynienia. ▪ O zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców/opiekunów prawnych uczestników zdarzenia. ▪ Pedagog/psycholog szkolny powinien udzielić pomocy
--	--

	<p>terapeutycznej ofierze przemocy, wskazać, jak należy rodzić sobie w kontaktach z innymi,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ W przypadku agresji fizycznej poczucia bezpieczeństwa i wsparcia wymagają również świadkowie ataku. Należy przeprowadzić rozmowę ze świadkami przemocy, wyjaśnić im pojęcie agresji, przypomnieć normy i zasady reagowania na przemoc, ustalić działania w podobnych przypadkach. ▪ W poważnych przypadkach np. uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego powiadamiana jest Policja. ▪ Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się konsekwencje przewidziane w statucie lub regulaminie szkoły
Obowiązki pracowników szkoły	<p>Należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zapoznać się z czynnościami realizowanymi w trakcie uruchamiania procedury. ▪ brać udział w treningach i szkoleniach z zakresu stosowania procedury. ▪ mieć zapisane numery telefonów osób odpowiedzialnych za uruchomienie procedury ▪ znać swoje zadania na wypadek uruchomienia procedury. ▪ szkolić uczniów w zakresie postępowania na wypadek uruchomienia procedury. ▪ stosować się do poleceń osoby zarządzającej sytuacją kryzysową.

2.2. Procedura postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych

2.2.	ZNALEZIENIE W SZKOLE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH
Cel	Zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów przebywających w szkole/placówce w sytuacji zagrożeń wewnętrznych związanych z rozprowadzaniem niebezpiecznych środków odurzających oraz odurzeniem alkoholem, narkotykami lub „dopalaczami”.
Osoby odpowiedzialne i zarządzanie	Dyrektor szkoły, pedagog szkolny/psycholog szkolny
Podstawy uruchomienia procedury	Wystąpienie zagrożenia: (1) rozpowszechnianiem środków odurzających (narkotyków, dopalaczy) lub alkoholu, (2) zdrowia ucznia po użyciu środka odurzającego lub spożycia

	alkoholu oraz (3) zdrowia ucznia w wyniku wypadku w szkole lub poza nią.
Sposób działania	<p>1. W przypadku znalezienia podejrzonej substancji odurzającej na terenie szkoły, należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zachować szczególne środki ostrożności ▪ zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej uczniów oraz ew. jej zniszczeniem ▪ powiadomić dyrektora szkoły, który powiadamia Policję ▪ ustalić (jeżeli to możliwe), do kogo znaleziona substancja należy ▪ przekazać Policji zabezpieczoną substancję oraz informację o zaistniałej sytuacji ▪ opracować i prowadzić projekty edukacyjne dot. w/w problematyki. <p>2. W przypadku podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie ▪ powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego ▪ powiadomić dyrektora szkoły, dyrektor powiadamia Policję ▪ zażądać od ucznia w obecności innej osoby/pedagoga przekazania posiadanej substancji ▪ zażądać od ucznia pokazania zawartości plecaka oraz zawartości kieszeni ▪ powiadomić rodziców/prawnych opiekunów ucznia ▪ poinformować rodziców o obowiązujących procedurach w szkole/placówce ▪ przeprowadzić z uczniem w obecności rodziców / opiekunów prawnych dziecka rozmowę o złamaniu obowiązującego prawa szkolnego. W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi. Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia. ▪ podjąć wraz z rodzicami działania profilaktyczne w zakresie posiadania i rozprowadzania środków odurzających.

3. W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia alkoholem:

- powiadomić wychowawcę klasy ucznia
- odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie
- powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego
- przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego
- powiadomić dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji
- powiadomić rodziców ucznia z prośbą o przybycie do szkoły/placówki
- poinformować rodziców o obowiązującej w szkole procedurze postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych. W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi. Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia.
- przeprowadzić rozmowę z rodzicami wskazując argumenty dla zagrożenia zdrowia, wskazać działania, instytucje mogące służyć pomocą w zaistniałej sytuacji.
- powiadomić właściwe instytucje zajmujące się zdrowiem ucznia.

4. W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia „dopalaczami”:

- przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy
- w momencie rozpoznania odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie
- poinformować pedagoga/psychologa szkolnego
- przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki/pedagoga szkolnego
- poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji
- wezwać karetkę pogotowia ratunkowego
- wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia
- przekazać rodzicom informację o obowiązującej procedurze postępowania
- przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w ich obecności lub indywidualnie w celu wyciszenia emocji
- udzielić pomocy i zobowiązać rodziców do pomocy dziecku w odstąpieniu od odurzania się
- opracować działania profilaktyczne lub wychowawcze pracy z dzieckiem
- wdrożyć program wychowawczo-profilaktyczny. Monitorować i ewaluować efekty
- powiadomić właściwe instytucje zajmujące się zdrowiem ucznia

	<p>5. W przypadku odmowy współpracy przez rodziców:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub Policję ▪ powiadomione instytucje wdrażają obowiązujące procedury postępowania ▪ szkoła współpracuje z instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia ucznia szkoła udziela informacji i przekazuje dotychczasowe sposoby postępowania z uczniem ▪ szkoła współpracuje z Ośrodkiem Wychowawczym, w którym umieszczono ucznia ▪ szkoła monitoruje ucznia do czasu osiągnięcia przez niego pełnoletniości.
<p>Obowiązki pracowników szkoły</p>	<p>Należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zapoznać się ze skutecznymi działaniami profilaktycznymi. ▪ zapoznać się z rodzajami i wyglądem środków odurzających. ▪ zapoznać się z symptomami wskazującymi na odurzenie narkotykiem. ▪ zapoznać się z symptomami nadużycia alkoholu. ▪ zapoznać się z symptomami zachowania dealerów środków odurzających. ▪ prowadzić regularnie zajęcia z zakresu zagrożenia zdrowia środkami niebezpiecznymi. prowadzić systematyczne zajęcia z zakresu stosowania obowiązującego w szkole Prawa. ▪ realizować projekty edukacyjne z uczniami o współczesnych zagrożeniach. ▪ prowadzić cykliczne szkolenia dla rodziców o zagrożeniach zdrowia dzieci. <p>prorowadzić ciągłą obserwację uczniów w kontekście ich zdrowia i bezpieczeństwa.</p> <p>poznać nazwy instytucji pomocowych zajmujących się uzależnieniami</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zapoznawać się na bieżąco z przepisami obowiązującego Prawa w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa uczniów. ▪ zapoznawać się z programami rekomendowanymi, które możesz upowszechnić w swojej szkole (www.programyrekomendowane.pl)

2.3. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia kradzieży lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych

2.3.	KRADZIEŻ LUB WYMUSZENIE PIENIĘDZY LUB PRZEDMIOTÓW WARTOŚCIOWYCH
Cel	Celem procedury jest określenie sposobu postępowania na wypadek stwierdzenia w szkole przypadku kradzieży lub wymuszenia pieniędzy lub przedmiotów wartościowych, dokonanego przez ucznia
Osoby odpowiedzialne za zarządzanie	Za uruchomienie i anulowanie procedury oraz kierowanie koniecznymi działaniami odpowiadają kolejno: dyrektor placówki, w przypadku jego nieobecności wicedyrektor, a w przypadku jego nieobecności pedagog/psycholog szkolny.
Sposób działania	<p>1. Kradzież lub wymuszenie przedmiotu znacznej wartości:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Działania mające na celu powstrzymanie i niwelowanie tego zjawiska winny zostać podjęte bezzwłocznie ▪ Osoba, która wykryła kradzież, winna bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły ▪ Należy przekazać sprawcę czynu (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły ▪ Należy zabezpieczyć dowody przestępstwa tj. przedmiotów pochodzących z kradzieży lub wymuszenia i przekazanie ich Policji ▪ Należy zażądać, aby uczeń przekazał skradzioną rzecz, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży oraz przekazał inne przedmioty budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną rzeczą - w obecności innej osoby, np. wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego, psychologa, dyrektora lub innego pracownika szkoły (należy pamiętać, że pracownik szkoły nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczek ucznia. Może to zrobić tylko Policja ▪ We współpracy z pedagogiem szkolnym należy ustalić okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia ▪ Dyrektor szkoły winien wezwać rodziców (opiekunów prawnych) sprawcy i przeprowadzić rozmowy z uczniem w ich obecności. Należy sporządzić notatkę z tej rozmowy podpisaną przez rodziców ▪ należy powiadomić Policję. ▪ sprawca winien dokonać zadośćuczynienia

	poszkodowanemu w kradzieży
	<p>2. Otrzymanie przez ucznia prawomocnego wyroku ukończenia postępowania karnego</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Po otrzymaniu zawiadomienia z sądu o prawomocnym ukończeniu postępowania karnego wobec ucznia dyrektor szkoły niezwłocznie na posiedzeniu Rady Pedagogicznej winien przedstawić treść zawiadomienia. ▪ Rada Pedagogiczna może podjąć decyzję o skreśleniu ucznia z listy uczniów. ▪ Następnie dyrektor szkoły powiadamia o decyzji Rady Pedagogicznej rodziców. ▪ Dyrektor - na podstawie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego oraz po uzyskaniu opinii samorządu uczniowskiego - wydaje decyzję o skreśleniu ucznia z listy uczniów szkoły.
Obowiązki pracowników szkoły	<p>Zapoznanie się z czynnościami realizowanymi w trakcie uruchamiania procedury</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzięcie udziału w treningach i szkoleniach z zakresu stosowania procedury ▪ Posiadanie - dostępnych w każdej chwili – numerów telefonów osób odpowiedzialnych za uruchomienie procedury ▪ Posiadanie wiedzy o swoich zadaniach na wypadek uruchomienia procedury ▪ Stosowanie się do poleceń osoby zarządzającej procedurą.

2.4. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii w szkole

2.4.	WYSTĄPIENIE PRZYPADKU PEDOFILII W SZKOLE
Cel	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów, na wypadek zagrożenia wewnętrznego wynikającego z możliwości pojawienia się osób, które psychicznie i fizycznie będą molestowały dzieci i nakłaniały do czynności seksualnych.
Osoby odpowiedzialne za zarządzanie	Dyrektor lub wicedyrektor szkoły. osoba wyznaczona w przypadku nieobecności. W przypadku ich nieobecności – osoba przez nich upoważniona.

<p>Sposób działania</p>	<p>Należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie tego zjawiska.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ w pierwszym kroku po stwierdzeniu zagrożenia należy powiadomić dyrektora oraz pedagoga/psychologa szkolnego ▪ w przypadku potwierdzenia informacji o pojawianiu się osób obcych, zaczepiających uczniów, należy bezzwłocznie powiadomić najbliższą placówkę Policji ▪ następnie dyrektor szkoły winien przekazać pracownikom szkoły informację o stwierdzonym zagrożeniu ▪ wychowawcy klas oraz pedagogowie szkolni winni podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania potencjalnego zagrożenia oraz wskazania możliwych form przekazania informacji o osobach, które mogą stwarzać zagrożenie ▪ w przypadku stwierdzenia, że uczeń był molestowany, bezzwłocznie powinni zostać powiadomieni rodzice/prawni opiekunowie ucznia oraz policja w celu przeprowadzenia czynności sprawdzających, które umożliwią ustalenie sprawcy molestowania ▪ wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny przeprowadza indywidualną rozmowę z uczniem (w obecności rodziców ustala przyczyny i okoliczności zdarzenia) ▪ dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia ▪ wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia ▪ dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustali działania z udziałem psychologa dziecięcego lub pedagoga w celu zapewnienia opieki na uczennicą/uczniem
<p>Podstawy prawne uruchomienia procedury</p>	<p>Kodeks Karny: art. 197 § 3; art. 200 art. 200a; art. 200b;</p>

2.5. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków rozpowszechniania pornografii w szkole przez ucznia

<p>2.5.</p>	<p>PRZYPADEK ROZPOWSZECHNIANIA PORNOGRAFII W SZKOLE PRZEZ UCZNIĄ</p>
<p>Cel</p>	<p>Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów, na wypadek zagrożenia wewnętrznego związanego z rozpowszechnianiem materiałów</p>

	o charakterze pornograficznym.
Osoby odpowiedzialne za zarządzanie	Dyrektor lub wicedyrektor szkoły. W przypadku ich nieobecności – osoba przez nich upoważniona
Sposób działania	<p>W przypadku powzięcia przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w Internecie, w szkole należy bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ W przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez sprawców zdarzenia. ▪ Dyrektor szkoły winien przekazać informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom szkoły. ▪ Wychowawca klasy i pedagog szkolny winien podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań ▪ Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne ▪ Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.

2.6. Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków prostytucji wśród uczniów lub w szkole

2.6.	PRZYPADEK PROSTYTUCJI W SZKOLE LUB WŚRÓD UCZNIÓW
Cel	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów, na wypadek zagrożenia wewnętrznego związanego z prostytucją w szkole lub wśród uczniów.
Osoby odpowiedzialne	Dyrektor lub wicedyrektor szkoły. W przypadku ich nieobecności – osoba przez nich upoważniona

za zarządzanie	
Podstawa prawna	Kodeks Karny: art. 18 § 3, art.203,art.204.
Sposób działania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ W przypadku otrzymania informacji o sytuacji, w której uczeń był świadkiem czynności mogących mieć znamiona prostytucji, nauczyciel/pracownik przyjmujący zawiadomienie powinien powiadomić o zaistniałym wydarzeniu dyrektora szkoły. ▪ W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powiadamia wychowawcę klasy, który powinien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia. ▪ W przypadku stwierdzenia przez pracownika/nauczyciela, że uczeń/uczennica świadomie lub nie, dopuszczał się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się, powinien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia. ▪ Wychowawca winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. <p>W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej można zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jeżeli rodzice/opiekunowie prawni ucznia odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły winien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich). ▪ W sytuacji, gdy szkoła wykorzystwała wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenia ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem i itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły winien powiadomić sąd rodzinny lub Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji. ▪ Jeżeli postępowanie świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych, czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez statut i/lub regulamin szkoły.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu karnego, dyrektor szkoły jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. ▪ Dyrektor szkoły winien powiadomić Policję o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. ▪ Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia. ▪ Dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustala konieczność podjęcia działań z udziałem psychologa dziecięcego w celu zapewnienia opieki nad uczniem/uczennicą, którzy świadomie lub nie dopuszczali się czynności, które mogłyby być uznane za prostytuowanie się.
--	--

2.7. Procedura postępowania w sytuacji wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole

2.7.	PRZYPADEK NIEPOKOJĄCYCH ZACHOWAŃ SEKSUALNYCH UCZNIÓW W SZKOLE
Cel	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego, psychicznego i emocjonalnego uczniów, na wypadek zagrożenia wewnętrznego związanego z zachowaniami uczniów o charakterze seksualnym.
Osoby odpowiedzialne za zarządzanie	Dyrektor lub wicedyrektor szkoły. W przypadku ich nieobecności –osoba przez nich upoważniona
Sposób działania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nauczyciel lub inny pracownik szkoły pracownik powinien powiadomić wychowawcę klasy i/lub pedagoga/psychologa szkolnego o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą. ▪ W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez uczniów, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach ▪ Wychowawca lub pedagog/ psycholog szkolny

	<p>przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców ucznia.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, wychowawca, pedagog lub psycholog szkolny przekazuje rodzicom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim▪ Wychowawca może wezwać rodziców/opiekunów prawnych ucznia do szkoły i przeprowadzić rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustalić z nimi dalsze wspólne postępowanie z dzieckiem.▪ W sytuacji kiedy rodzice odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwanie do pojawienia się w szkole, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one spodziewanych efektów, a zachowanie ucznia wskazuje na znaczny stopień demoralizacji (np. uprawianie nierządu), dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich lub Policję –Wydział ds. Nieletnich.▪ Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałtu), pedagog/psycholog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły po uprzednim powiadomieniu o zajściu rodziców/opiekunów ucznia, zawiadamia najbliższą jednostkę Policji, która dalej postępuje zgodnie ze swoimi procedurami. Pedagog całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.▪ Jeżeli postępowanie świadczące o demoralizacji przejawia uczeń, który ukończył 18 lat, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych, czy popełnienie przestępstwa, to postępowanie nauczyciela powinno być określone przez statut i/lub regulamin szkoły.▪ W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję
--	--

2.8. Procedura postępowania w sytuacji wypadku ucznia w szkole

2.8.	SYTUACJA WYPADKU UCZNIĄ W SZKOLE
Cel	Zapewnienie profesjonalnych działań pracowników szkoły gwarantujących poszkodowanemu w wypadku w szkole uczniowi należytą opiekę i niezbędną pomoc
Osoby odpowiedzialne za zarządzanie	Dyrektor lub wicedyrektor szkoły. W przypadku ich nieobecności –osoba upoważniona przez nich.
	Wypadek ucznia jest to nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia pod opieką szkoły: na terenie szkoły lub poza jej terenem (w trakcie wycieczki lub wyjścia pod opieką nauczycieli)
Sposób postępowania	1.Udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej poszkodowanemu Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy. Udzielenie pierwszej pomocy w wypadkach jest prawnym obowiązkiem każdego pracownika szkoły. Jej nieudzielenie, szczególnie w odniesieniu do osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo ucznia, skutkuje sankcją karną. W sytuacji wypadku ucznia, nauczyciel przerywa lekcję, wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów. Pracownik zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia dyrektora szkoły o sytuacji. 2.Obowiązek powiadamiania i zabezpieczenia miejsca zdarzenia. O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie: rodziców (opiekunów) poszkodowanego, pracownika szkoły odpowiedzialnego za bezpieczeństwo i higienę pracy, społecznego inspektora pracy, organ prowadzący szkołę lub placówkę oraz radę rodziców. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego. Zawiadomienie dokonuje dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły. Fakt ten powiadamiający dokumentuje wpisem w dzienniku zajęć podając datę i godzinę powiadomienia rodziców / opiekunów prawnych ucznia o wypadku. Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń –np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi,

powiadający o zdarzeniu ustala z nim: potrzebę wezwania pogotowia ratunkowego lub potrzebę wcześniejszego przyścia rodzica i godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia. Informację o powyższych ustaleniach powiadający zamieszcza również w dzienniku zajęć. W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) dyrektor lub upoważniona osoba wzywa pogotowie ratunkowe. W przypadku stwierdzenia przez lekarza potrzeby pobytu ucznia w szpitalu, należy zapewnić uczniowi opiekę w drodze do szpitala. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie. Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych. Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać dyrektor, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły.

3.Zespół powypadkowy.

Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy. W jego skład wchodzi z zasady pracownik odpowiedzialny za służby bezpieczeństwo i higienę pracy. Jeżeli w składzie zespołu nie może uczestniczyć pracownik służby BHP, w skład zespołu wchodzi dyrektor szkoły. W składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty lub rady rodziców. Przewodniczącym zespołu jest pracownik odpowiedzialny za BHP w szkole, a jeżeli nie ma go w składzie zespołu –przewodniczącego zespołu spośród pracowników szkoły wyznacza dyrektor.

4.Postępowanie powypadkowe.

Zespół powypadkowy:

- przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową
- rozmawia z uczniem(w obecności rodzica lub wychowawcy/pedagoga/psychologa szkolnego) i sporządza protokół przesłuchania
- rozmawia ze świadkami wypadku i sporządza protokoły przesłuchania; jeżeli świadkami są uczniowie -przesłuchanie odbywa się w obecności wychowawcy lub pedagoga/psychologa szkolnego, a protokół przesłuchania odczytuje się w obecności ucznia -świadka i jego rodziców
- sporządza szkic lub fotografię miejsca wypadku

- uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek uzyskuje opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku
- sporządza protokół powypadkowy nie później niż w ciągu 14 dni od daty uzyskania zawiadomienia o wypadku –protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły.

Przekroczenie 14 dniowego terminu może nastąpić w przypadku, gdy wystąpią uzasadnione przeszkody lub trudności uniemożliwiające sporządzenie protokołu w wyznaczonym terminie.

W sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu. Członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego, może 35złożyć zdanie odrębne, które odnotowuje się w protokole powypadkowym. Protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły. Jeżeli do treści protokołu powypadkowego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia przez rodziców ucznia poszkodowanego postępowanie powypadkowe uznaje się za zakończone. Protokół powypadkowy sporządza się w trzech egzemplarzach dla: poszkodowanego, szkoły, która przechowuje go w dokumentacji powypadkowej wypadku ucznia oraz dla organu prowadzącego lub kuratora oświaty (na żądanie). Z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się: poszkodowanego pełnoletniego i rodziców (opiekunów) poszkodowanego małoletniego. Jeżeli poszkodowany pełnoletni zmarł lub nie pozwala mu na to stan zdrowia, z materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się jego rodziców (opiekunów). Protokół powypadkowy doręcza się osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego.

5. Składanie zastrzeżeń do protokołu powypadkowego.

W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym doręczono protokół, mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu (są o tym informowani przy odbieraniu protokołu).Zastrzeżenia składa się przewodniczącemu zespołu: ustnie i wtedy przewodniczący wpisuje je do protokołu lub na piśmie. Zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności :niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego, sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebrany materiał dowodowy. Zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący szkołę. Po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może: zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych, powołać nowy zespół

	<p>celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.</p> <p>6. Dokumentacja. Dyrektor szkoły prowadzi rejestr wypadków. Dyrektor wskazuje prawidłowe zachowania i odstępstwa od niniejszej procedury, informuje o wnioskach i podjętych działaniach profilaktycznych zmierzających do zapobiegania analogicznym wypadkom.</p>
--	---

2.9. Procedury postępowania na wypadek popełnienia przez ucznia czynu karalnego

2.9.	POPEŁNIENIE PRZEZ UCZNIĄ CZYNU KARALNEGO
Cel	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole na wypadek popełnienia przez ucznia czynu karalnego oraz udzielenie pomocy uczniowi –sprawcy czynu karalnego.
Osoby odpowiedzialne za zarządzanie	Dyrektor lub wicedyrektor szkoły, osoba wyznaczona w przypadku nieobecności w/w
Podstawy uruchomienia działań	<p>Przypadek dotyczy czynów zabronionych przez ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich rozumianych jako przestępstwo, przestępstwo skarbowe albo wykroczenie określone w artykułach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ art. 50a –posiadanie noża, maczety lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu w miejscu publicznym, ▪ art. 51 –zakłócenie spokoju lub porządku publicznego, ▪ art. 69 –umyślne niszczenie, uszkodzanie, usuwanie znaków, ▪ art. 74 –niszczenie, uszkodzanie, usuwanie znaków ostrzegawczych, ▪ art. 76 –rzucanie przedmiotami w pojazd mechaniczny, ▪ art. 85 –samowolne ustawianie, niszczenie, uszkodzanie znaków, ▪ art. 87 –prowadzenie pojazdu w stanie po użyciu alkoholu, ▪ art. 119–kradzież lub przywłaszczenie, ▪ art. 122 –paserstwo czyli nabycie mienia, wiedząc o tym, że pochodzi ono z kradzieży, ▪ art. 124 –niszczenie lub uszkodzanie cudzej rzeczy, ▪ art. 133 –spekulacja biletami, tzw. konik, ▪ art. 143 –utrudnianie lub uniemożliwianie korzystania z urządzeń użytku publicznego
Sposób działania	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osoba będąca świadkiem/dostrzegła zagrożenie zobowiązania jest do powiadomienia dyrektora szkoły. ▪ Dyrektor szkoły odpowiada za ustalenie okoliczności

	<p>czynu i ewentualnych świadków zdarzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ W przypadku, gdy sprawca jest znany i przebywa na terenie szkoły, wyznaczone przez niego osoby winny zatrzymać i przekazać go dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę. ▪ Dyrektor szkoły winien powiadomić rodziców ucznia o zaistniałym przypadku. ▪ Dyrektor szkoły jest zobowiązany do niezwłocznego powiadomienia Policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (np. rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub w przypadku, gdy nieletni sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość jest nieznaną. Do jego obowiązków należy także zabezpieczenie ewentualnych dowodów lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich Policji.
--	---

2.10. Procedura postępowania na wypadek ucznia będącego ofiarą czynu karalnego.

2.10.	PRZYPADEK UCZNIĄ BĘDĄCEGO OFIARĄ CZYNU KARALNEGO
Cel	Zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego w szkole na wypadek zidentyfikowania w szkole ucznia będącego ofiarą czynu karalnego ucznia oraz udzielenie pomocy uczniowi - ofierze czynu karalnego
Osoby odpowiedzialne za zarządzanie	Dyrektor lub wicedyrektor szkoły. W przypadku ich nieobecności –osoba przez nich upoważniona
Podstawy uruchomienia działań	Sytuacja, w której uczeń stał się ofiarą czynu karalnego zabronionego przez ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich
Sposób działania	<p>Osoba będąca świadkiem, która dostrzegła zagrożenie, winna udzielić ofierze czynu karalnego pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnić jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza, w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń. Następnie świadek powinien powiadomić o sytuacji dyrektora szkoły.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Obowiązkiem dyrektora szkoły jest niezwłoczne powiadomienie rodziców ucznia -ofiary czynu karalnego. ▪ Następnie dyrektor szkoły winien niezwłocznie wezwać Policję, szczególnie w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia. ▪ W dalszej kolejności ofiara czynu karalnego powinna otrzymać pomoc, wsparcie psychologiczne.

ROZDZIAŁ III.

PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA W SZKOLE ZAGROŻEŃ BEZPIECZEŃSTWA CYFROWEGO.

Wyróżniono 9 podstawowych zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego w środowisku szkolnym, którym przypisano opracowane według jednego standardu opisu procedury reagowania.

3.1. Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych -procedura reagowania

3.1.	DOSTĘP DO TREŚCI SZKODLIWYCH, NIEPOŻĄDANYCH, NIELEGALNYCH -PROCEDURA REAGOWANIA
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny, Statut szkoły, Regulamin szkoły
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	Zagrożenie łatwym dostępem do treści szkodliwych, niedozwolonych, nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia (pornografia, treści obrazujące przemoc i promujące działania szkodliwe dla zdrowia i życia dzieci, popularyzujące ideologię faszystowską i działalność niezgodną z prawem, nawoływanie do samookaleczeń i samobójstw, korzystania z narkotyków; niebezpieczeństwo werbunku dzieci i młodzieży do organizacji nielegalnych i terrorystycznych)
Telefony/ kontakty alarmowe krajowe	Zgłaszanie nielegalnych treści: dyzurnet@dyzurnet.pl , tel. 801 615 005, Policja 997
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Reakcja szkoły w przypadku pozyskania wiedzy o wystąpieniu zagrożenia będzie zależna od tego, czy: (1) treści te można bezpośrednio powiązać z uczniami danej szkoły, czy też (2) treści nielegalne lub szkodliwe nie mają związku z uczniami danej szkoły, lecz wymagają kontaktu szkoły z odpowiednimi służbami. W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody w formie elektronicznej (pliki z treściami niedozwolonymi, zapisy rozmów w komunikatorach, e-maile, zrzuty ekranu), znalezione w Internecie lub w komputerze dziecka. Zabezpieczenie dowodów jest zadaniem rodziców lub opiekunów prawnych dziecka, w czynnościach tych może wspomagać ich przedstawiciel szkoły posiadający odpowiednie kompetencje techniczne. W przypadku sytuacji (1) rozwiązanie leży po stronie szkoły, zaś (2) należy rozważyć zgłoszenie incydentu na Policję oraz zgłosić go do serwisu Dyżurnet (dyzurnet.pl).
Identyfikacja sprawcy(-ów)	W identyfikacji sprawców kluczowe znaczenie odgrywać będą zgromadzone dowody. W procesie udostępniania nielegalnych i szkodliwych treści małoletnim występują na

	<p>ogół: twórca treści (np. pornografii) oraz osoby, która udostępniły je dziecku. Często osobami tymi są rówieśnicy – uczniowie tej samej szkoły czy klasy, dzieci sąsiadów. Konieczne jest poinformowanie wszystkich rodziców lub opiekunów dzieci uczestniczących w zdarzeniu o sytuacji i roli ich dzieci.</p>
<p>Działania wobec sprawców zdarzenia zeszkoły/ spoza szkoły</p>	<p>W przypadku udostępniania (szerowania, dzielenia się) treści opisanych wcześniej jako szkodliwych/ niedozwolonych/nielegalnych i niebezpiecznych dla zdrowia przez ucznia należy przeprowadzić z nim rozmowę na temat jego postępowania i w jej trakcie uzmysłwić mu szkodliwość prowadzonych przez niego działania. Działania szkoły powinny koncentrować się jednak na aktywnościach wychowawczych. W przypadku upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) należy złożyć zawiadomienie o zdarzeniu na Policję.</p>
<p>Aktywności wobec ofiar zdarzenia</p>	<p>Dzieci - ofiary i świadków zdarzenia – należy od pierwszego etapu interwencji - otoczyć opieką psychologiczno-pedagogiczną. Rozmowa z dzieckiem powinna się odbywać w warunkach jego komfortu psychicznego, z poszanowaniem poufności i podmiotowości ucznia ze względu na fakt, iż kontakt z treściami nielegalnymi może mieć bardzo szkodliwy wpływ na jego psychikę. W jej trakcie należy ustalić okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do ww. treści.</p> <p>Należy koniecznie powiadomić ich rodziców lub opiekunów prawnych o zdarzeniu i uzgodnić z nimi podejmowane działania i formy wsparcia dziecka. Działania szkoły w takich przypadkach powinna cechować poufność i empatia w kontaktach z wszystkimi uczestnikami zdarzenia oraz udzielającymi wsparcia.</p> <p>W przypadku kontaktu dziecka z treściami szkodliwymi należy dokładnie zbadać sposób, w jaki nastąpił kontakt dziecka z nimi. Poszukiwanie przez dziecko tego typu treści w sieci lub podszywanie ich dziecku przez innych może być oznaką niepokojących incydentów ze świata rzeczywistego. Np. kontakty z osobami handlującymi narkotykami czy proces rekrutacji do sekty lub innej niebezpiecznej grupy</p>
<p>Aktywności wobec świadków</p>	<p>W przypadku, gdy informacja na temat zdarzenia dotrze do środowiska rówieśniczego ofiary – w klasie, czy szkole, wskazane jest podjęcie działań edukacyjnych i wychowawczych.</p>
<p>Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi</p>	<p>W przypadku naruszenia prawa np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą należy – w porozumieniu z rodzicami dziecka - niezwłocznie powiadomić Policję</p>
<p>Współpraca ze służbami i placówkami specjalistycznymi</p>	<p>Kontakt z treściami szkodliwymi lub niebezpiecznymi może wywołać potrzebę skorzystania przez ofiarę ze specjalistycznej opieki psychologicznej. Decyzja o takim</p>

	kontakcie i skierowaniu na terapię musi zostać podjęta w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi dziecka.
--	--

3.2.Cyberprzemoc-procedura reagowania

3.2	CYBERPRZEMOC
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny, Statut szkoły, Regulamin szkoły
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	Cyberprzemoc – przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych, głównie Internetu oraz telefonów komórkowych. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie lub rozsyłanie osmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS7
Telefony alarmowe krajowe i lokalne	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży - 116 111 Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci – 800 100 100, dyzurnet@dyzurnet.pl
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	<p>Przypadek cyberprzemocy może zostać ujawniony przez ofiarę, świadka (np. innego ucznia, nauczyciela, rodzica) lub osobę bliską ofierze (np. rodzice, rodzeństwo, przyjaciele). W każdym przypadku należy ze spokojem wysłuchać osoby zgłaszającej i okazać jej wsparcie. Podziękować za zaufanie i zgłoszenie tej sprawy.</p> <p>Jeśli zgłaszającym jest ofiara cyberprzemocy, podejmując działania przede wszystkim należy okazać wsparcie, z zachowaniem jej podmiotowości i poszanowaniem jej uczuć. Potwierdzić, że ujawnienie przemocy jest dobrą decyzją. Taką rozmowę należy przeprowadzić w miejscu bezpiecznym, zapewniającym ofierze intymność. Nie należy podejmować kroków, które mogłyby prowadzić do powtórnej wiktymizacji czy wzbudzić podejrzenia sprawcy (np. wywoływać ucznia z lekcji do dyrekcji).</p> <p>Jeśli osobą zgłaszającą nie jest ofiara, na początku prosimy o opis sytuacji, także z zachowaniem podmiotowości i poszanowaniem uczuć osoby zgłaszającej (np. strach przed byciem kapusiem, obawa o własne bezpieczeństwo).</p> <p>W każdej sytuacji w trakcie ustalania okoliczności trzeba ustalić charakter zdarzenia (rozmiar i rangę szkody, jednorazowość /powtarzalność). Realizując procedurę należy unikać działań, które mogłyby wtórnie stygmatyzować ofiarę lub sprawcę, np.: wywoływanie uczniów z lekcji, konfrontowanie ofiary i sprawcy, niewspółmierna kara,</p>

	wytykanie palcami, etc. Trzeba dokonać oceny, czy zdarzenie wyczerpuje znamiona cyberprzemocy, czy jest np. niezbyt udanym żartem (wtedy trzeba podjąć działania profilaktyczne mające na celu nie dopuszczenie do eskalacji tego typu zachowań w stronę cyberprzemocy).
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Należy zabezpieczyć wszystkie dowody związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń , etc.). W trakcie zbierania materiałów należy zadbać o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem
Identyfikacja sprawcy(-ów)	Identyfikacja sprawcy(o w) często jest możliwa dzięki zebranym materiałom – wynikiem rozmów z osobą zgłaszającą, z ofiarą, analizie zebranych materiałów. Ofiara często domyśla się, kto stosuje wobec niego cyberprzemoc. Jeśli ustalenie sprawcy nie jest możliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest to konieczne, należy skontaktować się z Policją. Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej 18 roku życia (art. 202 par. 3 KK)
Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły	Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien przeprowadzić z nim rozmowę o jego zachowaniu. Rozmowa taka ma służyć ustaleniu okoliczności zdarzenia, jego wspólnej analizie (w tym np. przyjrzeniu się przyczynom), a także próbie rozwiązania sytuacji konfliktowej (w tym sposobów zadośćuczynienia ofiarom cyberprzemocy). Cyberprzemoc powinna podlegać sankcjom określonym w wewnętrznych przepisach szkoły (m. in. w statucie, kontrakcie, regulaminie). Szkoła może tu stosować konsekwencje przewidziane dla sytuacji „tradycyjnej” przemocy. Warto jednak rozszerzyć repertuar dostępnych środków, np. o czasowy zakaz korzystania ze szkolnej pracowni komputerowej w czasie wolnym i przynoszenia do szkoły akcesoriów elektronicznych (PSP, mp3) itp.
Aktywności wobec ofiar zdarzenia	W pierwszej kolejności należy udzielić wsparcia ofierze. Musi się ona czuć bezpieczna i zaopiekowana przez dorosłych. Na poczucie bezpieczeństwa dziecka wpływa fakt, że wie ono, iż szkoła podejmuje kroki w celu rozwiązania problemu. Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy – należy zapewnić go, że nie jest winny zaistniałej sytuacji oraz że nikt nie ma prawa zachowywać się w ten sposób wobec niego, a także podkreślić , że dobrze zrobił ujawniając sytuację. Należy okazać zrozumienie dla jego uczuć , w tym trudności z ujawnieniem okoliczności wydarzenia, strachu, wstydu. Trzeba podkreślić, że szkoła nie toleruje przemocy i że zostaną podjęte odpowiednie procedury interwencyjne. Należy poinformować ucznia o krokach, jakie może podjąć szkoła i sposobach, w jaki może zapewnić mu bezpieczeństwo. Należy pomóc ofierze (rodzicom ofiary) w zabezpieczeniu

	<p>dowodów (to może być dla niej zadanie trudne zarówno ze względów technicznych, jak i emocjonalnych), zerwaniu kontaktu ze sprawcą, zadbanie o podstawowe zasady bezpieczeństwa on-line (np. nieudostępnianie swoich danych kontaktowych, kształtowanie swojego wizerunku etc). Pomoc ofierze nie może kończyć się w momencie zakończenia procedury. Warto monitorować sytuację, „czuwać” nad jej bezpieczeństwem, np. zwracać uwagę czy nie są podejmowane wobec niej dalsze działania przemocowe, obserwować, jak sobie radzi w grupie po ujawnionym incydencie cyberprzemocy. W działania wobec ofiary należy także włączyć rodziców /opiekunów ofiary – trzeba na bieżąco ich informować o sytuacji, pamiętając przy tym o podmiotowym traktowaniu dziecka – mówiąc mu o tym i starając się uzyskać jego akceptację dla udziału rodziców. Jeśli dziecko nie wyrazi zgody, należy omówić z nim jego obawy, a jeśli to nie pomaga powołać się na obowiązujące nas zasady i przekazać informację rodzicom. W trakcie rozmowy z dzieckiem i/lub jego rodzicami/opiekunami, jeśli jest to wskazane, można zaproponować pomoc specjalisty (np. psycholog szkolny, poradnia psychologiczno-pedagogiczna) oraz przekazać informację o możliwości zgłoszenia sprawy Policji.</p>
<p>Aktywność wobec świadków</p>	<p>Należy zadbać o bezpieczeństwo świadków zdarzenia, zwłaszcza, jeśli byli oni osobami ujawniającymi cyberprzemoc. W trakcie rozmowy ze świadkami należy okazać zrozumienie i empatię dla ich uczuć – obawy przed przypięciem łatki „donosiciela”, strachu przed stanieniem się kolejną ofiarą sprawcy itp.</p>
<p>Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi</p>	<p>Samo wystąpienie zjawiska cyberprzemocy nie jest jednoznaczne z koniecznością zaangażowania Policji i sądu rodzinnego – procedura powinna umożliwiać rozwiązanie sytuacji problemowej na poziomie pracy wychowawczej szkoły. Szkoła powinna powiadomić odpowiednie służby (np. sąd rodzinny), gdy wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje z statutu i/lub regulaminu wobec ucznia) i interwencje pedagogiczne, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów (np. nie ma zmian postawy ucznia). Kontakt z Policją wymagają wszelkie sytuacje, w których zostało naruszone prawo (np. groźby karalne, wiadome publikowanie nielegalnych treści, rozpowszechnianie nagich zdjęć z udziałem małoletnich). Za zgłoszenie powinien odpowiadać dyrektor szkoły.</p>
<p>Współpraca z dostawcami Internetu i operatorami telekomunikacyjnymi</p>	<p>Kontakt z dostawcą usługi może być wskazany w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów. Do podjęcia takiego działania stymuluje administratora serwisu art. 14 Ustawy z dnia 18 lipca</p>

3.3. Naruszenia prywatności dotyczące nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły

3.3.	NARUSZENIA PRYWATNOŚCI DOTYCZĄCE NIEODPOWIEDNIEGO BĄDŹ NIEZGODNEGO Z PRAWEM WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH LUB WIZERUNKU DZIECKA I PRACOWNIKA SZKOŁY
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny (art. 190a par. 2)
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	Zagrożenie to polega na naruszeniu prywatności dziecka lub pracownika szkoły poprzez nieodpowiednie lub niezgodne z prawem wykorzystanie danych osobowych lub wizerunku dziecka i pracownika szkoły. Należy zwrócić uwagę, iż podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej jest w świetle polskiego prawa przestępstwem. Najczęstszymi formami wyłudzenia lub kradzieży danych jest przejęcie profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary (np. publikacja zdjęć intymnych bądź montowanych), szantażu (w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć bądź treści naruszających dobry wizerunek ofiary), dokonania zakupów i innych transakcji finansowych (np. w sklepach internetowych na koszt ofiary) lub uzyskania korzyści (np. usługi premium SMS). Często naruszenia prywatności łączy się z cyberprzemocą
	SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Gdy sprawcą jest uczeń - kolega ofiary ze szkoły czy klasy, uczniowie lub rodzice winni skontaktować się z dyrektorem szkoły lub wychowawcą. W przypadku, gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych wykorzystanie wizerunku dziecka dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice winni skontaktować się bezpośrednio z Policją i powiadomić o tym szkołę (zgodnie z Kodeksem Karnym ściganie następuje tu na wniosek pokrzywdzonego). Istotne dla ścigania sprawcy będzie uzyskanie dowodów, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. Samo podszywanie się pod ofiarę nie jest karalne.
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego lub niezgodnego z prawem działania – w formie elektronicznej (e-mail, zrzut ekranu, konwersacja w komunikatorze lub sms). Równolegle należy dokonać zmian tych danych identyfikujących, które zależą od ofiary, tj. haseł i loginów lub kodów dostępu do platform

	<p>i portali internetowych, tak aby uniemożliwić kontynuację procederu naruszania prywatności - w działaniu tym ucznia i/lub jego rodzica/opiekuna prawnego powinien wspierać Szkolny Mentor Bezpieczeństwa Cyfrowego.</p> <p>Jeśli wykradzione dane zostały wykorzystane w celu naruszenia dobrego wizerunku ofiary, bądź w innych celach niezgodnych z prawem należy dążyć do wyjaśnienia tych działań i usunięcia ich skutków, także tych widocznych w Internecie. Likwidacja stron internetowych czy profili w portalach społecznościowych, która wymagać będzie interwencji w zebrane dowody musi odbywać się za zgodą Policji (o ile została powiadomiona). Szczególnej uwagi wymagają incydenty kradzieży tożsamości w celu posłużenia się nią np. podczas zakupu towarów online lub dokonania transakcji finansowych. W tym przypadku należy skontaktować się ze sklepem lub pożyczkodawcą i wyjaśnić charakter zdarzenia.</p>
Identyfikacja sprawcy(-ów)	<p>W przypadku, gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę oraz na spełnianie przesłanki, iż sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej należy je zabezpieczyć i przekazać Policji. W przypadku, gdy trudno to ustalić, identyfikacji dokonać winna Policja.</p> <p>W przypadku znanego sprawcy, który jednak nie działał z powyższych pobudek, szkoła powinna dążyć do rozwiązania problemu w ramach działań wychowawczo – edukacyjnych uzgodnionych z rodzicami.</p>
Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły	<p>Gdy sprawcą incydentu jest uczeń szkoły, należy wobec niego – w porozumieniu z rodzicami – podjąć działania wychowawcze, zmierzające do uświadomienia nieodpowiedniego i nielegalnego charakteru czynów, jakich dokonał. Jednym z elementów takich działań powinny być przeprosiny złożone osobie poszkodowanej.</p> <p>Celem takich działań winno być nie tylko nabycie odpowiedniej wiedzy przez ucznia na temat wagi poszanowania prywatności w codziennym życiu, ale trwała zmiana jego postawy na akceptującą szacunek dla wizerunku i prywatności. Działania takie szkoła winna podjąć niezależnie od powiadomienia Policji/ sądu rodzinnego.</p> <p>Dyrekcja szkoły winna podjąć decyzje w sprawie powiadomienia o incydencie Policji, biorąc pod uwagę wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu oraz opinie wychowawcy i pedagoga.</p> <p>Przed podjęciem decyzji o zgłoszeniu incydentu na Policję należy rozważyć, czy istnieją dowody, iż uczeń - sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. W takim przypadku dobrym rozwiązaniem jest uzyskanie interpretacji prawnej adwokata lub radcy prawnego.</p>
Aktywności wobec ofiar zdarzenia	<p>Ofiary incydentów należy otoczyć – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi - opieką pedagogiczno-</p>

	psychologiczną i powiadomić o działaniach podjętych w celu usunięcia skutków działania sprawcy (np. usunięcie z Internetu intymnych zdjęć ofiary, zablokowanie dostępu do konta w portalu społecznościowym). Jeśli kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła winna zapewnić poufność działań, tak aby informacje narażające ofiarę na naruszenie wizerunku nie były rozpowszechniane.
Aktywności wobec świadków	Gdy kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów szkoły, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze, zwracające uwagę na negatywną ocenę naruszania wizerunku ucznia – koleżanki lub kolegi oraz ryzyko penalizacji.
Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi	Gdy naruszenie prywatności, czy wyłudzenie lub kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem ofierze szkody majątkowej lub osobistej, rodzice dzieci winni o nim powiadomić Policję.
Współpraca ze służbami placówkami specjalistycznymi	W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych wobec ofiary, można skierować ucznia, za zgodą i we współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej.

3.4. Zagrożenia dla zdrowia dzieci w związku z nadmiernym korzystaniem z Internetu –procedura reagowania

3.4.	ZAGROŻENIA DLA ZDROWIA DZIECI W ZWIĄZKU Z NADMIERNYM KORZYSTANIEM Z INTERNETU
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Infoholizm (sieciholizm) – nadmierne, obejmujące niekiedy niemal całą dobę korzystanie z zasobów Internetu i gier komputerowych (najczęściej sieciowych) i portali społecznościowych przez dzieci. Jego negatywne efekty polegają na pogarszaniu się stanu zdrowia fizycznego (np. choroby oczu, padaczka ekranowa, choroby kręgosłupa) i psychicznego (irytacja, rozdrażnienie, spadek sprawności psychofizycznej, a nawet depresja), zaniedbywaniu codziennych czynności, oraz osłabianiu relacji rodzinnych i społecznych
	SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Infoholizm stwierdza najczęściej rodzic lub opiekun prawny dziecka. W przypadku konieczności podejmowania dalszych działań pomocowych można skierować ucznia, za zgodą i we współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej, np. terapeutycznej. Kluczowe są tutaj pozostałe objawy wskazane wyżej. Nauczyciele w szkole także powinni zainteresować się przypadkami dzieci nieangażujących się w życie klasy, a

	poświęcającymi wolne chwile na kontakt online lub przychodzącymi do szkoły po nieprzespanej nocy. Rzadziej zgłoszeń można się spodziewać od rówieśników dziecka nadmiernie korzystającego z sieci
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Reakcja szkoły powinna polegać w pierwszych krokach na ustaleniu skutków zdrowotnych i psychicznych, jakie nadmierne korzystanie z zasobów Internetu wywołało u dziecka (np. gorsze oceny w nauce, niedosypianie, niedojadanie, rezygnacja z dawnych zainteresowań, załamanie się relacji z rodziną czy rówieśnikami). Celem tych ustaleń jest wybór odpowiedniej ścieżki rozwiązywania problemu - z udziałem specjalistów (lekarzy, terapeutów) lub bezwzględnie w szkole. W początkowej fazie popadania w uzależnienie do Internetu należy koncentrować się na wsparciu udzielonym w rodzinie i w szkole (psycholog/pedagog szkolny, wychowawca).
Aktywności wobec ofiar zdarzenia	Osoba, której problem dotyczy, powinna zostać otoczona zindywidualizowaną opieką przez pedagoga/psychologa szkolnego. Pierwszym jej etapem będzie rozmowa (rozmowy) ze specjalistą, która pozwoli zdiagnozować poziom zagrożenia, określić przyczyny popadnięcia w nałóg (np. sytuacja domowa, brak sukcesów edukacyjnych w szkole, izolacja w środowisku rówieśniczym) i ukazać specyfikę przypadku. Każde dziecko, u którego podejrzewa się nałóg korzystania z Internetu powinno zostać profesjonalnie zdiagnozowane przez psychologa szkolnego. Czasem warto w tym zakresie skorzystać z pomocy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Dziecko w trakcie wsparcia należy zapewnić komfort psychiczny - o jego sytuacji i specyfice uwarunkowań osobistych muszą zostać powiadomieni wszyscy uczący go i oceniający nauczyciele. O ile nie wiedzą o problemie swojego dziecka, niezbędne jest powiadomienie rodziców lub opiekunów prawnych dziecka i omówienie z nimi wspólnych rozwiązań. Tylko synergiczne współdziałanie rodziców i szkoły może zagwarantować powodzenie podejmowanych działań wspierających dziecko.
Aktywności wobec świadków	Jeśli świadkami problemu są rówieśnicy dziecka, należy im w rozmowie zwrócić uwagę na negatywne aspekty nadmiernego korzystania z zasobów Internetu oraz zaapelować o codzienne wsparcie dla dziecka dotkniętego problemem, a także o informowanie wychowawcy w przypadku wystąpienia kolejnych przypadków u innych dzieci.
Współpraca ze służbami i placówkami specjalistycznymi	W przypadku zdiagnozowania przez psychologa zaawansowanego uzależnienia od korzystania z zasobów Internetu dziecko powinno zostać skierowane przez szkołę, w bliskiej współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej oferującej program terapeutyczny z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. W części przypadków może się okazać konieczna diagnoza i terapia lekarska.

3.5. Nawiązywanie niebezpiecznych kontaktów w Internecie- uwodzenie, zagrożenie pedofilią-procedury postępowania.

3.5	NAWIĄZYWANIE NIEBEZPIECZNYCH KONTAKTÓW W INTERNECIE - UWODZENIE, ZAGROŻENIE PEDOFILIĄ
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny, art. 200, 200a par 1 i 2, art. 286 par.1
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Zagrożenie obejmuje kontakty osób dorosłych z małoletnimi w celu zainicjowania znajomości prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania kontaktów seksualnych, skłonienia dziecka do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia własności (np. danych, pieniędzy, cennych przedmiotów rodzinnych).
Telefony alarmowe krajowe	Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży - 116 111 Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci – 800 100 100 Zgłaszanie nielegalnych treści: Dyżurnet, dyzurnet.pl
	SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Osobami najczęściej zgłaszającymi omawiany problem są rodzice/opiekunowie prawni dziecka lub osoby zajmujące się „poszukiwaniem pedofili”. W pierwszym przypadku informacja trafia najpierw do szkół, w drugim - na Policję. Zdarza się, że informacja uzyskiwana jest ze środowiska rówieśników ofiary. Kluczowe znaczenie w działaniach szkoły ma czas reakcji - szybkość przeciwdziałania zagrożeniu ze względu na niezwykle szkodliwe konsekwencje realizacji kontaktu online, przeradzającego się w zachowania w świecie rzeczywistym: uwiedzenie i wykorzystanie seksualne, kidnaping, a także wyłudzenie pieniędzy czy przedmiotów dużej wartości. W przypadkach niebezpiecznych kontaktów inicjowanych w Internecie może dochodzić do zagrożenia życia i zdrowia dziecka, szantażu i przymusu realizacji czynności seksualnych
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Należy zidentyfikować i zabezpieczyć w szkole, w formie elektronicznej dowody działania dorosłego sprawcy uwiedzenia (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail). Jednocześnie – bezzwłocznie - należy dokonać zawiadomienia na Policji o wystąpieniu zdarzenia.
Identyfikacja sprawcy(-ów)	Ze względu na bezpieczeństwo nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości szkoły w

	większości przypadków uwodzenia przez Internet
Aktywności wobec sprawców ze szkoły/ spoza szkoły	Nie należy podejmować aktywności zmierzających bezpośrednio do kontaktu ze sprawcą. Zadaniem szkoły jest zebranie dowodów i opieka nad ofiarą i ew. świadkami
Aktywności wobec ofiar zdarzenia	<p>W każdym przypadku próby nawiązania niebezpiecznego kontaktu – np. w celu werbunku do sekty lub grupy promującej niebezpieczne zachowania, a także werbunku do grupy terrorystycznej należy przed wszystkim zapewnić ofierze opiekę psychologiczną i poczucie bezpieczeństwa. Podobne wsparcie winno być udzielone w przypadku zaobserwowania antyzdrowotnych i zagrażających życiu zachowań uczniów (samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych), bowiem zachowania te mogą być inicjowane i wzmacniane poprzez kontakty w Internecie. O możliwym związku takich zachowań dzieci z inspiracją w Internecie należy powiadomić rodziców.</p> <p>Pierwszą czynnością w ramach reakcji na zagrożenie jest otoczenie ofiary pomocą psychologiczno-pedagogiczną we współpracy szkoły z rodzicami/opiekunami prawnymi. W trakcie rozmowy z dzieckiem prowadzonej w warunkach komfortu psychicznego przez wychowawcę/ pedagoga/psychologa/osobę ze szkoły, do której dziecko ma szczególne zaufanie, należy uzyskać wszelkie możliwe informacje o sprawcy i przekazać je Policji. Należy upewnić się, że kontakt ofiary ze sprawcą został przerwany, a dziecko odzyskało poczucie bezpieczeństwa. Towarzyszyć temu powinna analiza sytuacji domowej (rodzinnej) dziecka, w której tkwić może źródło poszukiwania kontaktów w Internecie. Dziecku należy udzielić profesjonalnej opieki terapeutycznej i/lub lekarskiej.</p> <p>Wszelkie działania szkoły wobec dziecka winny być uzgadniane z rodzicami/opiekunami prawnymi i inicjowane za ich zgodą.</p>
Aktywności wobec świadków	Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy również objąć go opieką psychologiczną, pozytywnie wzmacniając jego reakcję na zdarzenie.
Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi	W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwiedzenia dziecka do lat 15 – obowiązkiem szkoły jest powiadomienie Policji lub sądu rodzinnego
Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi	W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe rekomenduje się – w porozumieniu z rodzicami/opiekunami prawnymi – skierowanie ofiary na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

3.6. Seksting- prowokacyjne zachowania i aktywność seksualna jako źródło dochodu osób nieletnich-procedury reagowania

3.6	SEKSTING, PROWOKACYJNE ZACHOWANIA I AKTYWNOŚĆ SEKSUALNA JAKO ŹRÓDŁO DOCHODU OSÓB NIELETNICH
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny (art. 191a i 202)
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą	Seksting to przesyłanie drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub publikowanie np. w portalach (społecznościowych) prywatnych treści, głównie zdjęć, o kontekście seksualnym, erotycznym i intymnym.
	SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Zgłoszeń przypadków sekstingu dokonują głównie rodzice lub opiekunowie prawni dziecka - ofiary. Czasami informacja dociera do szkoły bezpośrednio od jej samej lubz grona bliskich znajomych dziecka. W rzadkich wypadkach nauczyciele i inni pracownicy szkoły sami identyfikują takie zdarzenia w sieci. Delikatny charakter sprawy, a także potencjalna penalizacja sprawcy, wymagają zachowania daleko posuniętej dyskrecji i profesjonalnej reakcji. Czasami zgłoszenia dokonują ofiary lub osoby je znające.
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Wyróżniamy 3 podstawowe rodzaje sekstingu, które skutkują koniecznością realizacji zmodyfikowanych procedur reagowania: Rodzaj 1. Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej. Rodzaj 2. Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie. Rodzaj 3. Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób w celu upokorzenia osoby na nich zaprezentowanej – lub zostają rozpowszechnione omyłkowo, jednak są zastosowane jako narzędzie cyberprzemocy.
Identyfikacja sprawcy (-ów)	Identyfikacja sprawcy będzie możliwa przede wszystkim dzięki zabezpieczeniu dowodów - przesyłanych zdjęć, czy zrzutów ekranów portali, w których opublikowano zdjęcie(-a). Jako, że seksting jest karalny, skrupulatność i wiarygodność dokumentacji ma duże znaczenie. Należy przy tym przestrzegać zasad dyskrecji, szczególnie w środowisku rówieśniczym ofiary.
Aktywności wobec sprawców zdarzenia	Zidentyfikowani małoletni sprawcy sekstingu winni zostać wezwani do dyrekcji szkoły, gdzie zostaną im przedstawione

<p>ze szkoły/ spoza szkoły</p>	<p>dowody ich aktywności. Niezależnie od zakresu negatywnych zachowań i działań wszyscy sprawcy powinni otrzymać wsparcie pedagogiczne i psychologiczne. Konieczne są także rozmowy ze sprawcami w obecności ich rodziców zaproszonych do szkoły.</p> <p>Rodzaj 1. Dalsze działania poza zapewnieniem wsparcia i opieki psychologiczno- pedagogicznej nie są konieczne, jednak istotne jest pouczenie sprawców zdarzenia, że dalsze rozpowszechnianie materiałów może być nielegalne i będzie miało ostrzejsze konsekwencje, w tym prawne.</p> <p>Rodzaj 2. Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne, w takim wypadku na dyrektorze placówki ciąży obowiązek zgłoszenia incydentu na Policję. Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletnich jest przestępstwem ściganym z urzędu (par. 2020 Kodeksu Karnego), dlatego też dyrektor placówki jest zobowiązany do zgłoszenia incydentu na Policję i/lub do sądu rodzinnego. Wszelkie działania wobec sprawców incydentu powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami lub opiekunami prawnymi.</p> <p>Rodzaj 3. Niektóre z tego typu materiałów mogą zostać uznane za pornograficzne –konieczne zgłoszenie takiego przypadku na Policję. W sytuacji zaistnienia znamion cyberprzemocy, należy dodatkowo zastosować procedurę: Cyberprzemoc. Decyzja o ewentualnym poinformowaniu opiekunów powinna być podejmowana przez pedagoga/psychologa, biorącego pod uwagę dobro małoletnich, w zależności od charakteru sytuacji.</p>
<p>Aktywności wobec ofiar zdarzenia</p>	<p>Pierwszą reakcją szkoły i rodziców, obok dokumentacji dowodów, winno być otoczenie wszechstronną, dyskretną opieką psychologiczno - pedagogiczną ofiary oraz zaproponowanie odpowiednich działań wychowawczych, w przypadku upublicznienia przypadku sekstingu w środowisku rówieśniczym. Rozmowa na temat identyfikacji potencjalnego sprawcy powinna być realizowana w warunkach komfortu psychicznego dla dziecka – ofiary sekstingu, z szacunkiem dla jego indywidualności i przeżytego stresu.</p>
<p>Aktywności wobec świadków</p>	<p>Jeśli przypadek sekstingu zostanie upowszechniony w środowisku rówieśniczym – np. poprzez przesłanie MMS do uczniów tej samej szkoły lub klasy lub publikację w portalu społecznościowym, należy podjąć działania wychowawcze, uświadamiające negatywne aspekty moralne sekstingu oraz narażanie się na dotkliwe kary.</p>
<p>Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi</p>	<p>W przypadku publikacji lub upowszechniania zdjęć o charakterze pornografii dziecięcej (co jest wykroczeniem ściganym z urzędu) kierownictwo szkoły jest zobowiązane do powiadomienia o tym zdarzeniu Policji lub sądu rodzinnego.</p>
<p>Współpraca ze służbami</p>	<p>Kontakt ofiar z placówkami specjalistycznymi może okazać</p>

społecznymi i placówkami specjalistycznymi	się konieczny w indywidualnych przypadkach. O skierowaniu do nich decyzję powinien podjąć psycholog/pedagog szkolny wspólnie z rodzicami/opiekunamprawnymi ofiary.
---	--

3.7. Bezkrytyczna wiara w treści zamieszczone w Internecie, nieumiejętność odróżniania treści prawdziwych od nieprawdziwych, szkodliwość reklam-procedury reagowania

3.7.	BEZKRYTYCZNA WIARA W TREŚCI ZAMIESZCZONE W INTERNECIE, NIEUMIEJĘTNOŚĆ ODRÓŻNIENIA TREŚCI PRAWDZIWYCH OD NIEPRAWDZIWYCH, SZKODLIWOŚĆ REKLAM
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Ustawa z 11 stycznia 2017r. – prawo oświatowe
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Brak umiejętności odróżniania informacji prawdziwych od nieprawdziwych publikowanych w Internecie, bezkrytyczne uznawanie za prawdę też publikowanych w forach internetowych, kierowanie się informacjami zawartymi w reklamach. Taka postawa dzieci prowadzić może do zagrożeń życia i zdrowia (np. stosowania wyniszczającej diety, samookaleczeń), skutkować rozczarowaniami i porażkami życiowymi (w efekcie korzystania z fałszywych informacji), utrudniać lub uniemożliwiać osiągnięcie dobrych wyników w edukacji (korzystanie z upraszczających i zawężających temat „ściągi” i „bryków”), a także utrwalenia się u ucznia ambiwalentnych postaw moralnych.
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	Uczniowie nie umiejący odróżnić prawdy od fałszu informacji publikowanych w Internecie winni być identyfikowani przez nauczycieli i wychowawców w trakcie lekcji wszystkich przedmiotów. Często taka postawa ujawnia się podczas przygotowania prac domowych i jest stosunkowo łatwa do zidentyfikowania przez oceniającego je nauczyciela
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Posługiwanie się nieprawdziwymi informacjami zaczerpniętymi z Internetu w procesie dydaktycznym – podczas lekcji lub w zadaniach domowych, każdorazowo winno być zauważone przez nauczyciela, przeanalizowane i sprostowane. Przypadki spektakularne powinny być archiwizowane przez nauczycieli i wykorzystywane podczas zajęć z edukacji medialnej (informacyjnej).
Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/spoza szkoły	Wystarczającą reakcją jest opublikowanie sprostowania nieprawdziwych informacji i - w miarę możliwości – rozpowszechnienie ich w Internecie, w portalach o zbliżonej tematyce.
Aktywności wobec ofiar zdarzenia	Szkoła powinna prowadzić działania profilaktyczne - edukację medialną (informacyjną), zarówno w formie zajęć

i świadków	pozalekcyjnych, jak i w trakcie lekcji przedmiotów nieinformatycznych (np. historii, języka polskiego, wychowania w rodzinie) przez wszystkie lata nauki ucznia w szkole. Zajęcia w szkole mogą mieć charakter kilkuminutowych elementów edukacji medialnej wplecionej w lekcje o innej tematyce i/lub lekcji ukierunkowanych na zdobywanie przez dzieci i młodzież kompetencji medialnych.
-------------------	---

3.8.Łamanie prawa autorskiego- procedura reagowania

3.8	ŁAMANIE PRAWA AUTORSKIEGO
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Kodeks Karny
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Ryzyko poniesienia odpowiedzialności cywilnej lub karnej z tytułu naruszenia prawa autorskiego albo negatywnych skutków pochopnego spełnienia nieuzasadnionych roszczeń (tzw. copyright trolling)
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	<p>W zależności od okoliczności oraz zaawansowania problemu, w którym doszło do ujawnienia sprawy, zdarzenie może zostać zgłoszone w sposób nieformalny (ustnie, telefonicznie, pocztą elektroniczną, na zamkniętym lub publicznym forum internetowym, na piśmie w postaci wezwania podpisanego przez domniemanego uprawnionego lub jego pełnomocnika) lub formalny (w postaci doręczenia odpisu pozwu lub innego pisma urzędowego np. wezwania z Policji lub prokuratury).</p> <p>Przyjęcie zgłoszenia dokonanego w sposób nieformalny powinno zaowocować powstaniem bardziej formalnego śladu, w postaci np. notatki służbowej, zakomunikowania przełożonemu itd. w zależności od wagi sprawy.</p> <p>Na wstępnym etapie należy przede wszystkim unikać wdawania się w argumentację, pochopnego przyznawania roszczeń lub spełniania żądań, piętnowania domniemanych sprawców itd. bez ustalenia wszystkich okoliczności sprawy, w razie potrzeby w konsultacji z prawnikiem. Prawo autorskie jest regulacją skomplikowaną, a sądy decydują w sprawach o naruszenie praw autorskich często w bardzo odmienny sposób, dlatego w większości przypadków uzyskanie fachowej pomocy prawnej jest wysoce wskazane.</p> <p>Najczęstszym przypadkiem, w którym szkoła może zetknąć się z problemem naruszenia praw autorskich jest użycie materiałów prawnie chronionych na stronach internetowych szkoły, poza zakresem dozwolonego użytku, przez jej pracowników bądź uczniów. W przypadku naruszeń</p>

	<p>dokonanych przez uczniów szkoła nie może występować w roli sędziego - dochodzenie roszczeń należy pozostawić osobom uprawnionym. Szkoła powinna na każdym etapie skupić się na swojej roli edukacyjno- wychowawczej poprzez organizację lekcji na temat praw autorskich, zwracając przy tym uwagę, że powinny one rzeczowo i konkretnie informować, jakie czyny są dozwolone, a jakie zabronione prawem.</p>
<p>Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów</p>	<p>Należy zebrać informacje przede wszystkim o:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osobie dokonującej zgłoszenia, czy jest do tego uprawniona (czy faktycznie przysługują jej prawa autorskie do danego utworu, czy posiada ważne pełnomocnictwo itd.) • wykorzystanym utworze (czy faktycznie jest chroniony przez prawo autorskie, w jakim zakresie został wykorzystany i czy zakres ten mieści się w zakresie posiadanych licencji lub dozwolonego użytku) <p>Należy zweryfikować wszystkie informacje podawane przez zgłaszającego lub inne osoby. Jeżeli np. powołuje się on na toczące się w sprawie postępowanie karne, należy podjąć kontakt z odpowiednimi służbami celem ustalenia, czy takie postępowanie faktycznie się toczy, czego dokładnie dotyczy i jaka jest w nim rola poszczególnych osób. Taki kontakt najlepiej przeprowadzać za pośrednictwem adwokata lub radcy prawnego.</p> <p>Należy sprawdzić, czy okoliczności podane w zgłoszeniu faktycznie miały miejsce i czy powoływane tam dowody nie zostały zmanipulowane.</p>
<p>Identyfikacja sprawcy(-ów)</p>	<p>Dochodzenie naruszeń praw autorskich realizowane jest, co do zasady, z inicjatywy samego uprawnionego przed sądami, a w przypadku naruszeń stanowiących przestępstwo dodatkowo zaangażowane mogą być Policja i prokuratura. Szkoła nie powinna wyręczać tych organów w ich rolach ani też wkraczać w ich kompetencje. Szkoła powinna skupić się na swojej roli wychowawczej i edukacyjnej, wykorzystując otrzymanie zgłoszenia rzekomego naruszenia do przekazania zaangażowanym osobom (a być może i wszystkim uczniom, nauczycielom i opiekunom) wiedzy na temat tego, jak faktycznie prawo reguluje tę konkretną sytuację.</p>
<p>Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły</p>	<p>Zasadniczo o dochodzeniu roszczeń wobec sprawcy decyduje sam uprawniony (tzn. autor lub inna osoba, której przysługują prawa autorskie). Szkoła powinna natomiast podjąć działania o charakterze edukacyjno-wychowawczym, polegające na obszernym wyjaśnieniu, na czym polegało naruszenie oraz przekazaniu wiedzy, jak do naruszeń nie dopuścić w przyszłości.</p>
<p>Aktywności wobec ofiar zdarzenia</p>	<p>Jeżeli osobą, której prawa autorskie naruszono, jest uczeń należy rozważyć możliwość wystąpienia w roli mediatora, aby stosownie do okoliczności ułatwić stronom ugodowe lub inne kompromisowe zakończenie powstałego sporu. Np. w przypadku, gdy ofiarą jest osoba ze szkoły, autorytet szkoły</p>

	może pomóc w skłonieniu sprawcy do zaprzestania naruszeń. Z kolei w przypadku, gdy ofiarą jest osoba spoza szkoły, szkoła może pomóc sprawcy w doprowadzeniu do zaniechania naruszeń i naprawienia ich skutków bez niepotrzebnej eskalacji sporu.
Aktywności wobec świadków	Stosownie do okoliczności, należy samodzielnie zebrać ich zeznania lub zadbać, aby zostały one zebrane przez uprawnione organy.
Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi	Ponieważ, co do zasady dochodzenie roszczeń z tytułu naruszeń zależy od decyzji uprawnionego, to uprawniony musi samodzielnie zdecydować czy zawiadomić Policję lub składać powództwo. Stosownie do wskazanej wyżej roli mediatora, szkoła powinna zaangażować się natomiast przede wszystkim w ułatwianie zakończenia sporu bez takiej eskalacji
Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi	Warto rozważyć zorganizowanie szkoleń lub warsztatów z zakresu prawa autorskiego w Internecie dla wszystkich zainteresowanych osób w szkole
Współpraca z dostawcami Internetu i operatorami telekomunikacyjnymi	Zależnie od okoliczności, może być wskazana asysta sprawcy bądź ofiary przy kontakcie z tego typu podmiotami, np. w celu zablokowania dostępu do utworu umieszczonego w Internecie z naruszeniem prawa. Ponadto, stosownie do przepisów prawa, tego typu usługodawcy mogą zostać zobowiązani do przekazania szczegółów dotyczących naruszenia dokonanego z użyciem ich usług (do czego jednak może być potrzebne postanowienie sądowe).

3.9. Zagrożenia bezpieczeństwa technicznego sieci, komputerów i zasobów online

-procedura reagowania

3.9	ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA TECHNICZNEGO SIECI, KOMPUTERÓW I ZASOBÓW ONLINE
Podstawy prawne uruchomienia procedury	Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe Statut szkoły, Regulamin szkoły
Rodzaj zagrożenia objętego procedurą (opis)	Kategoria technicznych zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego obejmuje obecnie szerokie spectrum problemów: (1) ataki przez wirusy, robaki i trojany, (2) ataki na zasoby sieciowe (hakerstwo, spyware, crimeware, exploit, ataki słownikowe i backdoor, skanowanie portów, phishing, pharming, sniffing, spoofing, ataki Denial of service (DoS), rootkit) i ataki socjotechniczne. Na styku z zagadnieniami technicznymi lokalizują się zagrożenia wynikające z nieprawidłowych i szkodliwych zachowań użytkowników np. używanie łatwych do odgadnięcia haseł, pozostawianie komputerów włączonych bez opieki, czy brak zabezpieczeń na wypadek

	braku energii elektrycznej.
SPOSÓB POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA	
Przyjęcie zgłoszenia i ustalenie okoliczności zdarzenia	W przypadku wystąpienia incydentów zagrożenia bezpieczeństwa cyfrowego pracownik szkoły zobowiązany jest do zgłoszenia go osobie odpowiedzialnej za infrastrukturę cyfrową szkoły oraz dyrekcji. Kluczowe znaczenie ma zebranie i zabezpieczenie przez specjalistę dowodów w formie elektronicznej.
Opis okoliczności, analiza, zabezpieczenie dowodów	Szczegółowy opis procedur reagowania na wystąpienie\ w szkole różnorodnych zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego powinien zostać zawarty w dokumencie „polityka bezpieczeństwa cyfrowego” danej szkoły stanowiącej element Szkolnego Planu Zapewnienia Bezpieczeństwa Cyfrowego. W części przypadków szkoła poradzi sobie we własnym zakresie, w niektórych konieczne będzie skorzystanie z zewnętrznego wsparcia wyspecjalizowanych firm
Identyfikacja sprawcy(-ów)	Identyfikację sprawców ataku należy pozostawić specjalistom – informatykom. W sytuacji, gdy incydent spowodował szkole straty materialne lub wiązał się z utratą danych należy powiadomić Policję, aby podjęła działania na rzecz zidentyfikowania sprawcy.
Aktywności wobec sprawców zdarzenia ze szkoły/ spoza szkoły	Jeśli sprawcami incydentu są uczniowie danej szkoły, o zaistniałej sytuacji należy powiadomić ich rodziców, zaś wobec nich podjąć działania wychowawcze. Jeżeli skutki ataku mają dotkliwy charakter, doprowadziły do zniszczenia mienia lub utraty istotnych danych (np. gromadzonych w e-dzienniku szkoły), należy taki przypadek zgłosić na Policję.
Aktywności wobec świadków	O incydencie należy powiadomić społeczność szkolną (uczniów, nauczycieli, rodziców) i zaprezentować podjęte sprawnie działania, tak przywracające działanie aplikacji i sieci komputerowej w szkole, jak i wychowawczo-edukacyjne wobec dzieci.
Współpraca z Policją i sądami rodzinnymi	W przypadku wystąpienia strat materialnych oraz utraty danych (szczególnie danych wrażliwych) należy zgłosić incydent na Policji.
Współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi	W przypadkach zaawansowanych awarii (np. wywołanych przez trojany) lub strat (np. utrata danych z e-dziennika) konieczne jest skorzystanie z zewnętrznego wsparcia eksperckiego, kontakt z serwisem twórcy oprogramowania lub zamówienie usługi w wyspecjalizowanej firmie.